

EESTI METS

METSA JA JAHINDUSE KUUKIRI

SISU:

- Okaspuu külvist ja kultuuridest. — *Ed. Vitrok.*
Puudusi okaspuumetsa uuendamisel. — *O. Hädermitte.*
Metsapõlvad on ligidal. — *K. Kerberg.*
Kuhu võiks käed külge panna. — *Veg. A.*
Kodukaunistus. — *J. Jänes.*
Eesti Metsateenijate Ühingu soovivaldusi taumetsanduse propaganda alal.
Teenistusvahetuste korraldamine. — *J. Pipar.*
Eesti Metsateenijate Ühingu filerliklik XII kongress.
Metsniku nimetus. — *K. Lill.*
Jahindus.
Mälestusi riigimetsateenistusest Ida-Siberis. — *P. Erik.*
Küsimused ja vastused.
Mitmesugused teated.

1932. A. APRILL NR. 4

XII AASTAKÄIK

AD

Akadeemilise Metsaseltsi, Eesti Metsateenijate Ühingu, Eesti Metsaühingute Liidu ja Eesti Metsaülemate Ühingu häälekandja.

Tellimise hind kr. 4.— aastas, kr. 2.— poolaastas, üksiknumber 40 senti. Kuulutuse hind kr. 20.— tehokülj, kaanel 50% kallim.

METSAMEHED JA PÖLLUMEHED!

Kui teie kiiresti ja odavasti
oma kännustikke koristada
tahate, siis tarvitage kändude
purustamiseks laialt tuntud
lõhkeainet

amatooli.

Tarvitage kodumaa lõhke-
[ainet, sellega hoiame kokku
välisvaluutat.

Amatooli, dünaamiiti, meli-
niiti ja teisi lõhkematerjaale
soovitab

A.-S. KAPSI & Ko. OSAKOND

«LÕHKEVÕIME»

TALLINNAS, Rüütli t. 15, tel. 444-47.

EESTI METS

METSA- JA JAHINDUSE KUUKIRI

VÄLJAANDJAD: Akadeemiline Metsaselts. Eesti Metsateenijate Ühing. Eesti Metsaühingute Liit. Eesti Metsaülemate Ühing.	Vastutav toimetaja Prof. O. DANIEL. Tartu, Jakobi t. 60. Toimetuse sekretär KARL KERBERG. Kod. telef. 438-90	TOIMETUSE ADDRESS: Tallinn, postkast 97. TOIMETUSE ASUKOHT: Tallinn, Pikk tän. 40, tel. 464-26. POSTI JOOKSEV ARVE NR. 155
--	---	---

XII aastakäik

Aprill 1932

Nr. 4

Okaspuu külvist ja kultuuridest.

Ed. Viirok.

Läinud aasta „E. Metsa“ viimises numbris avaldavad h-rad B. Tiismann ja A. Auksmann huvitavaid andmeid ja tähelepanu väärivaid mõtteid okaspuu külvijate aja kohta. Lugeses neid avaldusi, meelestub nii üht kui teistki, mida isiklikult olen juhtunud tähelepanema oma lühikese metsandusliku teotsemise jooksul. Ei taha siin küll oma ninatarkusega vanemate metsameeste kõrval hiilata, aga lootes, et ehk on minu lühiajalisel tähelepanekuul siiski kübemeke praktilist tähtsust, avaldan need.

Milline tähtsus on niiskusel seemnete idanemise ja noorte taimede arenemise perioodil, seda on selgitatud juba eelmiste artiklitega. Lisaks siia juure mõningaid vaatlusi künklikul maastikul (Karula metsk. „Essemäe“ vahtk.), kus kasvab umbes III bon. puhtmännik samblike (Cladonia) ja läikiva samblakattega (Hypnum schreberi, Dicranum), sekka kohati pohla ja kanarbičku, vahel ka mustikat. Mullaprofiilid on kõikjal samased: elava pindkatte all (A₀) ½—2 sm. paksune surnud okaste ja taimeläänuste risu, selle all (A₁) 2—4 sm. toorhuumust, millele järgneb (A₂) 2—20 sm. leetliiva kiht, selle all (B ja C) punane sõre liiv kohati kohvipruuni (nõrgkivi) värvi tsementeerumatu kihiga või kuni 20 sm. sügavamale ulatuvate

kiilusarnaste pruunivärviliste moodustustega.

Maapinna kallakus	Umbkaudne kalle	Tuhjade küllapide arv %/o	Märkused
Lõuna	30°	90%	} Ühe ja sama künka kallakud.
Põhja	40°	10%	
Lõuna	45°	40%	} Ühe ja sama künka kallakud.
Kagu (NW)	45°	5%	
Lõuna	20°	30%	} Ühe ja sama künka kallakud.
Põhja	20°	20%	
Lõuna	35°	20%	} Ühe ja sama künka kallakud.
Põhja	40°	0% + loomul. uuend.	

Seejuures on lõunapoolseil kallakuil asuvail küllalappidel taimede hulk ikka kaks ja rohkem kordi vähem põhjapoolseist. Lääne- ja idakallakuil on seisukord umbes võrdne põhjakallakuile, kuna nad olid kasvavate ribade metsaseinaga osalt varjatud põletavate päikesekiirte eest ja keskpäevsed kiired ei lange siia ristsihiliselt nagu vast. lõunakallakuil.

Mainitud vahtk. on mõnel aastal valmistatud küllalapid juba sügisel, ja kevadel on külv teostatud otse pärast lume sulamist; neis kohtades on tagajärjed enam kui rahuldavad. Milliseid tulemusi siin hiliskülv (juuni, juuli) ja sügisene külv annab, pole teada.

Näib ka, et leetunud kihi paksus on küllalt mõõduandev kehvemail männimaadel, eriti kui toorhuumus on kõik kõrvaldatud ilma, et teda leetkihiiga oleks segatud ja seeme sattunud tuhkjale leetliivale. Selgitada ehk aitab allolev tabel, kus metsa iseloom, pindkate ja mulla profiil sarnaneb eelpool oleva tabeli omale.

Maapinna kallakus	Umbkaudne kalle	Leetkihi paksus	Tühjade küllilapide arv %/0	Märkused
Lõuna	10°	3 sm.	10—15%	Ühe ja sama künka kallakud.
Põhja	10°	12 sm.	10—15%	
Ida	30°	5 sm.	4—8%	Ühe ja sama künka kallakud
Lääne	30°	20 sm.	15—20%	

Loomulikult on ka taimed seda kiduramad, mida paksem on steriilne leetkiht, toorhuumusega segatult aga annab ka paksu leetkihiiga pinnas väga häid tulemusi.

Lõpuks mainiksin mõne sõnaga neid suuremaid patustusi okaspuude kultiveerimise alal, mis paiguti silma on juhtunud valusalt puudutama. H-rade B. Tiismanni ja A. Auksmanni viiped nendele pahedele nende kirjutustes on enam kui õigustatud. Ma ei taha asjale vaadata sugugi läbi mustade prillide, kuid see, mida juhuslikult olen näinud, ei räägi kaugeltki nende kasuks, kes meie metsakultuuride hea käekäigu eest peaksid valvel olema. Mõnes kohas ehk valitseb ses suhtes osalt teadmatus, enamikult aga hoolimatus ja ükskõiksus — seotakse end kunstlikult kantseleisse või olakse huvitatud kõigest muust, kuid mitte metsa kultiveerimisest ja kultuuride hooldamisest. Sellistel juhtumel oleksid pidanud metsarevidendid ja revidentmetsaülemad endile alluvais metskondades kultuure silmas pidama ja tarviduse korral andma näpunäiteid — kantselei ½-sendilised eksimised, käändude kontrollimised mm täpsuseni ja muud pisi-asjad on riigikontrolli lemmikala, patustamine kultuuride vastu toob aga iga aasta tuhandeid kroone kahju. Tahtmatult tuleb siin meele Krölovi valm, kus sõber suures vaimustuses räägib sõbrale, et käinud muuseumis ja näinud seal pu-

tukaid, mis on vähemad nõöpnõela peast, kuid elevandist astunud tähelepanematult mööda.

Ja milles seisavad siis nood patustused? — See on kõik meie šabloonilisus, millest ei taheta lahti saada: on mets see- või teistsugune, ikka tehakse ühtmoodi küllilapid ja külitakse, ei õnnestu see ja on maapind rohuga juba kattunud, külitakse uuesti või istutatakse 1-a. taimekestega, ent kui suvel on lokkav rohi kaelani, siis ei tule kellelgi seda pähe, et vaja oleks tarvitada teissuguseid uuendus- ja täiendusviise.

— Kehvadel (III, IV bon.) männimaadel tehakse ikka küllilapp nii, et kõrvaldub kõik toorhuumus ja seeme poetakse tuhkjasse leetliiva, mõnikord külitakse sinna koguni männi- ja kuuseseeme segamini — Issand, Su imeteod on suured, kui siit midagi korralikku peaks saama!

— Kuski Põhja-Tartumaal juhtusin nägema rohtunud kuuseraieistikku, kuhu olid istutatud suurepärased kuusemätas-taimed, kuid millepärasest olid nad nõudalapäevi pärast istutamist juba peagu kuivanud; lähemal järelevaatusel selgus, et taimed olid vaid torgatud käänriga tehtud auku.

— Kuski juhtusin mööda minnes nägema, kui täiendati männikultuuri 2-a. külvikutega. Juures on metsavaht ja ka metsnik on tulnud tööd jälgima, töötatakse hoolega, sest peale „kupja“ on ka „härä“ ise juures — taim lükatakse kiillabidaga vaid ülalt kinni... Sügisel juhtusin samast kohast mööduma ja ennäe imet... kevadel istutatud taimedest oli umbes 90% hukkunud — maapind seejuures niiskusest männile enam kui meelepärane.

— Kask ja valgelepp kasvab võidu männi ja kuusega, jättes viimaseid juba enda alla, appi ei tule siin keegi, soovib mõni saada hagu, siis pole seda kogu metskonnas olemas.

— Noored 15—25-a. kuuse- ja männikultuurid on linatihedad, puude valguse- ja toidupuudus on silmanähtav, talvel tekivad lumest tihtilugu pesamurrud ja -vaalimised, kas mõeldakse ka nende hõrendamisele? ...

O tempora, o mores! ...

Puudusi okaspuumetsa uuendamisel.

O. Indermitte.

Kes aastate jooksul on tähele pannud metsakultiveerimise viise meie riigimetsis, peab veenduma nende šabloonilisuses. Kõige sagedasem kultiveerimise viis nendes on platsidele külimine ehk istutamine. Tihti võib öelda, et nimetatud kultiveerimise viis on mõnes metskonnas ainuke ja seda tarvitatakse igal sündsäl ja mittesündsäl paigal, arvestamata tagajärgi. Ei saa salata, et lappidesse külv ja istutamine on suuremal jaol otstarbekohane, kuid tuleb ka ette väärnähtusi sellel alal, milledest mõnd siin puudutan. Näiteks V. metskonna N. vahtkonnas lappide löömisel kõrvaldati huumusekord, mis kultiveerimise kohas oli paks 2—10 sm. ja külti platsidele männi- ja kuuseemne segu harilikul viisil, s. o. seeme rehitseti platsil sisse ja vajutati kinni. Platside löömisel paljastus jämedateraline väljauhutud kruus. Niiskematel kevadel tõusid taimed rahuldavalt, kuid juuni- ja juulikuu kuumus hävitas nad eranditult. Palavatel päevadel oli kruus platsidel niivõrd kuum, et käe hoidmine seal oli võimatu. Nii siis taimed hukkusid suurest kuumusest ja kuivusest. 10 aastat on heitlemine kestnud samas kohas inimese ja looduse vahel, ja praegu on loodus alles võidumees. Ometi peaks kord inimene õppust võtma ja ümber vaatama teiste kultiveerimisviiside seas, kas ei sobiks sinna paremini mõni teine viis. Tingimata tuleb niisuguseil maadel, kus huumusekord nii õhuke, et platsi löömisel ta tervelt eemaldub, all paljastades kruusa ja klibustiku, jätta maakamar puutumata, et hoida maa niiske ja halvata päikesekiirte otsest mõju. Et samblakate hästi mõjub tärkavale kultuurile, näitavad tulemused P. metskonnas L. vahtkonnas, kus seemendatud platsid kaeti õhukese samblakorraga. Kultuur tõusis hästi ja läks talve alla korralikult. Peagu 100% platsidest oli kaetud taimedega. Samal kohal varematal aastatel samal viisil tehtud kultuurid ainult ilma samblakatteta, äpardusid täieliselt ja nagu nähtub, jälle kas kuumusest või kuivusest. Na-

gu nähtub sellest, ei ole sammal mitte iga kord kultuuri vaenlane, vaid vahel ka tema kaitsja ja minu arvates kuivadel, kõrgetel kohtadel, kus õhuke samblakate, võiks seemendamine sündida ilma mingi platsita, lihtsalt rehaga samblasse pragu tõmmata, seeme sisse lasta ja sammal tagasi lasta.

Teine väärnähtus platside löömisel, mis veel palju laialisemalt aset leidnud, seisab selles, et madalamatel maadel platsid on löödud liigsügavad; sügisel koguneb nendesse vesi, mis esimeste külmadega muutub jääks. Tagajärg järgmisel kevadel kurb: suurem osa taimedest on hävinenud. See pahe on seda halvem, et tihti esimesel aastal taimed ilusti üles tulevad, korraliku, kuiva sügisel puhul hästi ületalve hoiduvad ja juhtub nüüd teisel või kolmandal aastal olema halb, niiske sügis, siis puruneb kõik hellitatud lootus korraliku kultuuri kohta. Niisugust osalist kultuuride hukkumist olen pannud tähele kõiges neljas metskonnas, kus tänini olen teeninud, ja ka naabruses. Madalamatel maadel tuleks loobuda platside külimisest või istutamisest ja selle asemel külida või istutada platsilt võetud ümberpööratud mättale. Üldiselt tuleks madalamatel maadel enim istutada kui külida, sest 2—3-a. istik on tugevam panema vastu vee halvale mõjule.

Järgmise väärnähtena võiks nimetada, et platside löömine peagu eranditult sünnib kevadel, mistõttu platsilt võetud mätas ei liitu hästi maaga ja taimed hukuvad kuivuse tõttu. Iseäranis annab see end tunda suure rohukasvuga kõrgemal maadel.

Nüüd seemnepuudest. Peagu iga männilangi puhul, välja arvatud V bon., jäetakse seemnepuud ja arvatakse, et nüüd on kõik tehtud hea noore metsa saamiseks. Enamail juhtumeil asjatu ootus; nii K. metskonna T. vahtkonnas, V. metskonna S., N. ja Ü. vahtkondades ning P. metskonna terves reas vahtkondades ja mujal. Ei saa siin

muidugi tõendada, et seemnepuud absoluutselt midagi ei anna, on ju väga häid õnnestunud metsauuendusi, näit. V. metskonna S. vahtkonnas, kuid enamikus ei täida nad nendele pandud lootusi. Enamikus annavad nad loodetud kasu asemel kahju, nagu ma hulga väljaarvutuste juures olen tähele pannud. Harilik nähtus on, et seemnepuudeks jäetakse kõige ilusamad, sirgemad puud langil, s. o. tarbepuud. Peale muu metsa raiumise jäävad seemnepuud järsku tuule ja muude harjumata mõjude alla ja harilik nähtus on, et nende koristamisel lõplikult $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{2}$ on juba ennemalt realiseeritud küttepuid hinnaga, kui tuulemurd ehk metsakuivad. Hõrendatud seemnepuude hulk ei jõua ka kõige korralikuma seemneaasta juures rahuldavalt raieistikku seemendada. On hea seemneaasta kohe pärast raiumist, siis on seemendamise tulemused veel kuidagi lootust andvad, kuid juba 3 ja enam aasta möödumisel on nad igal juhul küsitavad. Ning harilik nähtus on, et ei jõuta oodata seda looduse andi ja tehakse kultuur seemnepuude alla. Kui aasta 3—5 jooksul selgub, et kultuur on küllalt hea, siis tuleb koristada seemnepuud ja vaatamata igasugusele ettevaatusele, vigastatakse seejuures siiski noort metsa.

Kui seemnepuud jäetakse, siis peaks ka selle eest hoolitsema, et maakamar nende all purustataks, võimaldades seemnel langeda mineraalpinnani. Seemnepuude jätmisest tuleb aga tingimata hoiduda niisugustel kohtadel kui V. metskonna S. vahtkonnas ja P. metskonna T. vahtkonnas, kus IV bon. maal seemnepuude all on lõõnud lohkama rohi ja pinnaolud on muutunud nii halvaks, et isegi kultuuridega seal enam midagi pole peale hakata ja aja jooksul muutub väärtuslik okaspuumets alaväärtuslikuks lehtpuumetsaks.

Nii siis ettevaatust seemnepuude jätmisega, või kui neid jätta, siis peab kaaluma, kas maksab seemendamine seemnepuude poolt aja kulu, materjaali väärtuse kaotust, ebahühtlast noort metsa ja seemnepuude koristamisel tema vigastust, või saame seda soodsamini muul teel.

Nüüd mõni sõna r o h u k a s v u v a s -

t u v õ i t l e m i s e s t. Minul läbikäidud metskondades piirdub rohukasvu vastu võitlemine peaaegaliselt rohkumisega või põimimisega. Sellest on vähe. Meelestub juhtum, kus kõrgem metsaametnik jahil käies ü. vahtkonnas sattus kultuuril ehtsasse rohtlaande, kõrgusega rinnuni. Ta imestus väga, et niisugust suurt rohtu ära ei koristata, ja tegi korralduse, et antaks välja tasuta põimimise load. Korraldus jäi korralduseks sel lihtsal põhjusel, et nimetatud koha ümbruses on mitme versta laiuselt heinamaad ja ükski ei tule kultuurilt siis sirbiga koobitsema rohtu, kui heinamaal seda on külluses. Ja nii lokkas seal ennemalt rohi juba kümme-kond aastaid ja lokkab vist veel kaua, kui ei võeta tarvitusele teisi abinõusid suure rohukasvu ohjeldamiseks. Kas ei saaks siingi parandust, proovides raieistik aastaks või paariks põlluks muuta? See viis oli endisel ajal kaunis tuntud, meil aga iseseisvuse ajal vähe harrastatav, kuid tal oleks kaks head külge, esiteks — viljasse küldes viimasel aastal metsaseemne, saame alul rohuvaba kultuuri ning pärastine rohukasv ei ole puutaimedele, mis juba kasvuhoo, enam kardetav, ja teiseks omaksid niisugused põllud jahimajanduslikult arvamata suure tähtsuse, kui metsloomade sööda- ja kooshoidmise-kohad.

Nagu olen tähele pannud, sünnivad meie riigimetsa kultiveerimised harilikult nii: metsaülem ühes abiga seab kevadel, enne metsa kultiveerimist, kokku kava: kus kohal kultiveerida ja kuidas kultiveerida. Tööde järelevalve sünnib suuremalt osalt abimetsaülema poolt ühes kultuuride-raamatu pidamisega ja kultuuride kasvukäigu järelevaatusega. Kui metsaülemad suudavad kantseleist vabaneda, siis oma ümbruses teostavad nad sedasama, aga kaugemad kohad jäävad enamasti abimetsaülema hooleks. Juba tänini olid mai- ja juunikuu kõige kibedamad kuud metsaülemale ja ta abile, ning tihti pidi abimetsaülem nende kahe kuu jooksul sõidus olema igapäev. Kuidas saab aga tulevikus?

Metsaülemad koormatakse uute kohustustega — Maapanga usaldusmehe ja ringkonna-valitseja tööga. Loomulikult langeb rohkem tööd ka alluvatele,

muuseas ka abimetsaülemale. 1931. a. teisel poolel tehti abimetsaülematele kohuseks mõnes vahtkonnas metsnike kohuse täitmine. Ja nüüd juba niigi kibe-dal mai- ja juunikuul peab abimetsaülem veel oma vahtkondades puude kände tembeldama, sest suurem osa metsaope-ratsioone lõpeb 1. mail, revideerima oma vahtkonda, et lume sulades tingimata ilmnevad mõned omavolilised raiumised, siis neid juurdlema, mis on väga aega-nõudev asi. On antud abimetsaülema hooleks vahtkondade otsekohene järele-vaatus, siis loomulikult tahab ta, et nad oleksid laitmatult valitsetud, ning taga-järg on käega katsutav — mõni üldine metskonna töö jääb pealiskaudseks. Kõige halvem on, et palju aega läheb abimetsaülemal kaduma jalgsi käigul, sest hobuse-pidamist ei võimalda talle käesoleval ajal palgamaa ega ka sõidu- raha, ja kuulu järgi tahetakse veel neid-ki kärpida. Minu kaugeim metsavaht asub otse talveteega 10 km, kuid suve- teega üle 20 km kaugel, ja kui arvata tunnikäiguks 5 km, siis näeme, missu- gune hulk aega kulub asjatuks käimi- seks. Hobusega käies, iseäranis ratsa, võiks saavutada väga suure aja kokku- hoiu. Võib-olla kerkib küsimine, miks on abimetsaülemale vahtkonnad määra- tud nii kaugelt, siis on siin õieti arves- tatud ka töörohkust, sest tihti osutuvad metskonnale kõige ligemad vahtkonnad kõige töörohkeimateks, ja kui juba paar niisugust kõige tiisivsemalt majan- datud vahtkonda anda abimetsaülema otseseks valitsuseks, siis muutub ta otsekohe metsnikuks. Ei saa öelda ka seda, et kaugemad vahtkonnad üsna töö- vaesed on, kuid siiski vähem. Kas ei saaks siin nii, et kultuuride ajaks — mai- ja juunikuul — abimetsaülemad vahtkondades järelevalvest vabastataks või neile võimaldataks hobuse pidamine või suuremad sõidurahad, et hobust saaks pidada ja aega rohkem kokku hoida.

Mets talvel. Foto D. Hint

Vist kõige otstarbekohasem oleks esi- mene moodus, ei nõua ju see ei lisaku- lused ega midagi. Kui suutsid metsni- kud tänini kõiki vahtkondi järele vaa- data, siis suudavad nad seda teha aju- tiselt veel paari kuu jooksul, seda roh- kem, et nende koosseisu pole märgata- valt vähendatud pärast seda, kui abi- metsaülemad hakkasid nende kohuseid täitma mõnes vahtkonnas. Kui jäävad jõusse praegu maksvad korraldused, siis jääb tulevikus kultuuride järelevalve peaasjaliselt metsavahi ja metsniku hooleks, ja kas see meie kasvavale met- sale tuluks tuleb, näitab tulevik.

J ä r e l m ä r k u s: Toimetus juhib tä- helepanu järgmiste artiklite peale „Eesti Metsas“:

1. Dr. P. Reim — Kuuseraiesmikkude kultiveerimisest	„E. Mets“ nr. 5 — 1928.
2. Alfr. Auksmann — Mõni sõna okaspuumetsa kunstlikust uuendamisest	” ” nr. 7 — 1928.
3. Alfr. Auksmann — Kuuse kultuurist ja kasvust	” ” nr. — 1930.
4. Alfr. Auksmann — Mäni kultuurist	” ” nr. 4 — 1931.
5. Alfr. Auksmann — Okaspuu istutamise ajast	” ” nr. 9 — 1931.
6. B. Tiismann — Millal külida okaspuid	” ” nr. 12 — 1931.
7. Alfr. Auksmann — Okaspuu külvi ajast	” ” nr. 12 — 1931.
8. Alfr. Auksmann — Okaspuumetsa loomulikust uuendamisest	” ” nr. 3 — 1932.

Metsapäevad on liigidal.

K. Kerberg.

Lumi on kadunud, algavad kibedad tööd uue metsapõlve soetamiseks nende laikude peale, milliseid talvine metsakasutus on lõonud metsa rohelistesse vaipa. Metsamajandus ei saa elada ühe päeva nõuete järgi, vaid paratamatult peab igas toimingus pidama silmas tulevikus nõudeid ja tarvidusi.

Mitte üksi riigimetsas ei leidu neid laiuke, ka talumetsades on kirves talve kestes teinud lõikustööd ja jätnud jälgi. Paljudel juhtumel oleks kõige otstarbekohasem jälle uus mets panna nendele kasvama. Meie riigimetsade tagavarad pole lõpmatud, vaid, ümberpöörduvalt, võib tulla aeg, millal talundite varustamine puu tarbematerjalidega kõikjal muutub niisama raskeks nagu see on praegu Saare-, Lääne-, Harju- ja Viljandimaal, kus okaspuupalke tuleb vedada kuni 30 km kauguselt ja lehtpuu tarbepuid peagu polegi enam. Tuleks seepärast väga tõsiselt katsuda soetada talumaade kehvemaile servadele metsasalusid, millised võiksid tulevikus rahuldada talundite puunälga kohapeal. Sobivaid maa-alasid selleks leidub igas suuremas talus.

Sellele tööle asudes tuleb võita kaaluv takistus: rahvas praegu ei taju veel metsa suurt tähendust rahvamajanduses ega hinda väärikalt metsa esteetiliselt, tervishoidlikku ja kliimaatilist mõju. Siin on esijoones tarvis tuua parandust, siin pääseb metsaharrastuse töö teda köitvaist kammitaist ja hakkab liikuma vajalisse hooga. Selle ülesande sooritamiseks on peamiselt mõeldud metsapäevad, millised varsti algavad.

Tänavu korraldatakse metsapäevad kogu maikuu kestes, et seega võimaldada nende lähedat ja laialdast läbiviimist. Ühenduses sellega on muudetud ka nende nimetus — „metsanädalast“ on saanud kogu kuu kestvad „metsapäevad“. Eesti Metsaühingute Liit pöörduv kõigi metsameeste ja metsasõprade poole palvega — aidata oma poolt kõigiti kaasa metsapäevade korraldamisel ja viia metsaarmastust nende päevade kaudu

rahva südamesse. Kaht teed tuleb selleks tarvitada: 1) selgitada kõnes ja kirjas metsa elu, ilu ja tähendust, ja 2) tegelike töödega näidata ära ülestõstetud mõtete teostamise võimalusi ja püstitada nähtavaid mälestusmärke metsapäevade tööst eeskujuks rahvale ja kasuks ning ergutuseks ümbruskonnale.

Tegude juure asudes oleks vist kõige parem, kui iga metsaühing ja metsaühingu usaldusmees märgiks ära need konkreetset ülesanded, mida oleks tarvis teostada, määrates samal ajal kindlaks ülesannete täitjad. Võetagu kasvõi mõned talud oma ümbruskonnas ja tehtagu nendes midagi ära, siis on ka juba mõndki saadetud korda. Tuleb jälgida vaid töötulemuste edaspidist arenemist ja tarviduse korral anda juhiseid nende kasvu kaitseks — siis on tehtud ära tükki loovat tööd. Kõlbmatuil talumail metsa soetamine, talumail tarbepuusalude rajamine, metsa tähtsuse selgitamine ja puude, põõsaste ja lillede vastu lugupidamise äratamine — need on kõik tänuväärset ülesanded metsapäevadeks.

Erilise ülesandena tänavu on kuulutatud välja kihutustöö koduümbruse kaunistamiseks. Eriti seda tahame tänavu kevadel rõhutada! Koduarmastus on elujõulise ja elurõõmsa rahva tunnusmärk, kuid armastada võib ainult korralikku ja nägusat kodu. Ilusast kodust ei põgene rahvas linnadesse, sinna pööratakse koolipingilt rõõmuga tagasi, seal tegutseb pererahvas suurema innu ja eduga ja seal muutuvad elanikud ise paremaiks inimesteks. Korralikku kodusse ei sobi räpased mõtted ja teod.

Nii-siis kõige jõuga kodu kaunistamise mõtte teostamisele tänavustel metsapäevadel! Võtame kätte ja viime läbi, et iga metsavahi, metsniku ja metsaülema asukoha kaunistamine teostataks käesoleval aastal — eeskujuks teistele koda-

nikele! Rakendame koolid ja noorsooühingud spordiplatside ja mälestussamaste ümbruse kaunistamisele, mille järele tundub kisen-dav tarvidus! Käesoleval aastal ärgu jäägu ükski kangelaste mälestusmärk enam lagedale nurmele ega tolmunud teede veerule, vaid nende ümber ker-kigu varjavad hiied, milledes kangelaste vaim kustumatult jääb elama! Kooli-de ja rahvamajade ümber istu-tame puude ridu ja elavaedu märgiks, et need asutused peavad peale teadmiste levitamise kasvatama ka rahva hinge! Kodumaa ilusamatesse kohtadesse ja rahva kogunemispaiikadesse kerkigu noorte hiied, asutatud kohalike noorsoo-organisatsioonide poolt mäles-tuseks noorpõlve aastaist. Ka küla täna-

vaid ja praegu lagedal seisvaid talusid ei saa unustada — kaunistagem kas-või mõne üksiku talu ümbrus — see õilis tegu leiab peatselt järeletegemist. Ja nii levib puude armastus peagi kodu üm-ber ka metsa puile ja mets pääseb seni-sest vaeselapse osast. P e a a s i — teos-tame mõnigi neist ilusaist sihtidest!

Koolid, noorsooühingud ja kaitsevägi tulevad käesoleval kevadel sõbralikult kaasa metsapäevade korraldamisel. V a - ja vaid juhte ja istutusma-terjaale. Esimesi anda on metsa-ühingute kohus, teisi leidub, kuigi piira-tul arvul, metsadest ja metskonna tai-meaadadest. Teeme siis igauks, mis meie võimuses ja oskuses, et tänavused met-sapäevad õnnestuksid ja jätaksid järele ilusaid kestvaid jälgi!

Kuhu võiks käed külge panna.

Ma ei räägi siin sugugi siidist ega same-tist, mille sissevedu piirati, vaid loodan, et piir pannakse ka niidirullide, piitsavarte, ho-buselookade ja tünnivitsade sisseveole. Kui ma ei eksi, on nende kohta kunagi ajakirjan-duses ka sõna võetud, kuid suurt tagajärge sellel ei ole olnud.

Ei taha kõige kohta pikemalt enam kirju-tada, olgu ainult viimase sisseveoartikli, s. o. tünnivitsade, kohta mõni sõna: E. Stat. K.-büroo andmetest selgub, et Eestisse on sisse veetud 1929. a. tünnivitsa ümmarguselt 45.000 kr. väärtuses, 1930. a. 73.200 kr. ja 1931. a. 73.900 kr. väärtuses, s. o. 3 aasta jooksul üksi 192.000 krooni väärtuses, ehk ligikaudu 20 miljoni sendi eest. Eks see ole aukartust ära-tav summa ja nagu näha läheb kõik veel tõus-vas suunas.

Nimetatud summa eest on sisse veetud või-tünnide vitsa, nõnda nimetatud „valgeid vitsa“, kuna kodumaalt olevat võimalik saada ainult 1/3 kogu nõutavast materjaali arvust. Teisal kirjutatakse alati, et meil on tööpuu-dus, meie või produtseerimise kulud lähevad endale kalliks jne. Allakirjutanul on võima-lus olnud rääkida meie suurema puutöörajooni inimestega, s. o. avinurmlastega, kellelt ko-dumaalt päritolevad valged tünnivitsad peas-jaliselt tulevad; avinurmlased kurdavad, et vastava toormaterjaali puudus olevat see, mis takistavat suuremal arvul nõutud kaupa val-mistamast. Allakirjutanul on samuti teateid, et üksikud avinurmlased isegi Viljandimaalt

olevat käinud toormaterjaali hankimas, mis muidugi halvavalt mõjub produktsioonile. Nüüd, kus olemas põllutöököda, kelle üheks ülesandeks ka maapidajate sissetulekute suu-rendamine, kus meil töötavad „kodutöö ühin-gud“, kelle ülesandeks kodukäsitöö edenda-mine, kus meil olemas või-väljaveo ühingud, kelle peamine ülesanne peaks olema või eest tootjale rohkem maksa, kus meil lõpuks töö-tamas Metsaühingute Liit, kes eesmärgiks seadnud igasugustes metsanduslikes küsimus-tes juhatuse andmise — nüüd ei peaks vist olema raske teid leida, kuidas meie väikema-japidajaid ja käsitöölisi niikaugele õpetada, et nad selle kuni kümne miljoni sendilise sis-setuleku iga aasta enda kätte võiksid saada. Läheb valgete vitsade valmistamiseks meie kodumaa paju väga hästi ja leidub meil kül-laldaselt maa-alasid, mis otse vägisi tükivad paju kasvatama — vaja ainult muretseda vast-tavad liigid ja hankida veidi oskust kasvata-miseks. Võiks Avinurme pool, kus vastavat tööjõudu küllaldaselt ja vitsade valmistami-seks oskust, asutada vastavaid pajuistandikke — selleks Avinurmes maad juba leidub. Mui-dugi ei peaks seda tööstust koondama ainult ühte kohta, vaid sellega võiks teha katseid mitmel pool, kus rahvarikkamad kohad. Igata-hes võiks siin Metsaühingute Liit küll asja algatajaks olla ja kõigi eeltoodud teiste or-ganisatsioonidega koos töötades palju tulusat ära teha.

Veg. A.

Kodukaunistus.

J. Jänes.

Isamaa hiilgava pinnala paistab kodu meil kaunike, kallike.

Meie kallil kodumaal ja eriti siin Põhja-Peipsi moräänide maastikus on väikesi tühje liivamaid ja seljandikke, mis ei ole põld, heinamaa, mets ega karjamaa, sest kohati puudub neil igasugune rohukasv. Nende hulgas leidub ka savikünkaid. Niisuguseid maid peab ajakulule, vaevale ja kuludele vaatamata üht või teist viisi metsastama.

Puuviljaaedu leidub siin ümbruses vähe. Samuti ka kodu ümbruse kaunistusi tuleb harva ette. Elanikud on lihtsad ja tublid põlluharijad. Ka metsa osatakse siin kohati küllalt tarviliselt kasvatada ja kasutada. Võiks arvata, et rohke metsa tõttu ongi siin elamute ümbruse kaunistamine jäetud looduse hoole, nii et ühe talu akna all õues kasvab mõni vilets kadak, teisel määnd, kuusk või mõni teine juhuslik puu, aga teisel talul ei ole õue ümbruses ühtki puud ega pöösast, kuhu kevadel ka linnud perelastele laulma lendaksid ja suvel palava päevaga vana või noor nende all vilu-varju leiaks. Nagu iga normaalne inimene peab end korralikult riietama, nii peab ka iga normaalse inimese elukoht olema korralik ja kaunis. Vist iga inimese hingelisimad tunded on köidetud enam-vähem kodukohaga ja lapsepõlve mälestustega. Selle tagajärjena oleks ülitähtis, et sünnipaik oleks tõesti kaunis ja kallis ja et lapsepõlve mälestused kodukohast püsiksid päikesepaistelisenä. Me peame kasvatama ja arendama oma lastes ja üldse noorsoos ilutunnet, et jõuaksime varem kultuurrahvaste kõrguseni.

Meie rahvakoolid ei suuda praegu veel pakkuda ilutunde arenemiseks võimalusi samal määral, kui teadmisi ja oskusi. Siin peaks jälle kaunis ja õitsev koduümbrus lapsel ja noorel inimesel olema abiks ta kõrgemate tunnete saavutamisel. Kaunis kodu pidavat kaunid lapsed kasvatama headeks inimesteks. Ka vanemale ei tohi kodukoht olla aina kõigi muredega köidetud töö- ja vaeva-paik, vaid meeldiv puhke-, rahu- ja rõõ-

mukoht, millest peab hoovama välja vaimustus, rõõmus meel ja töötahe. Seda kõike aitab edendada kaunis kodu, mis on vaikne ja rahulik sügisel ja talvel, päikesepaisteline ja õites kevadel ja suvel. Talurahvas valitseb tänapäev tubli tervis ja aus mõttejõud. Hilisest orjapõlvest pääsnud talumees jätab kevadel põllul hobuse seisma ja kuulab lõkese laulu ja õhtul ööbikut. Seesama talumees vaatab loojenevale päikesele kaua järele ja mõtleb punetavast taevast. Ja inimmaailmas on seda taevakuma, lindude laulu ja lillede ilu niisama tarvis nagu igapäevast leiba. Kodu ei või jätta lagedale vingete tuulte ja tormide kätte. Ta ei pea teekäija silma kurvastama oma lagunud katuse, korstna ja õueaiaga. Niisugustes kodudes, kus talvel ukсед, aknad ja õuepealne lumest on kinni tuisanud nii, et sinna teekäija ei pääse sisse ega pererahvas iga päev ise välja, on mõnikord halvem ja õudsem elada kui metsloomadel vabas metsas.

Kõike seda arvesse võttes on Iisaku ja Tudulinna põllumeeste seltside metsaosakonnad koos kohaliku agronoomiga (hra Steinhaus — Iisakus) oma töökava kokku seadnud 10 aasta peale. Nimetatud suurtes valdades on põllumeeste seltside juure juba mõned aastad varem igas külas asutatud maatulunduse klubid oma kindla kodukorra alusel. Nende klubide kodukorda võeti nüüd ka kõik talumaade metsamise tööd järkjärgult üles. Kõige esimeses järjekorras seisab üldine kodu ümbruse kaunistamine ja viljapuu-aedade asutamine, nii et igale talule, kus tarvis ja võimalik, istutatakse otstarbekohaselt ühistöös õue, rohu- ja viljapuuaiad ümber kuuse elavaed, mis muidugi jääb kohapidaja hoole ja kaitse alla ja mis pärastpoole ühest või teisest küljest kasvada lastakse teatava kõrguseni. Aedadesse ja teede ääre istutatakse tammi ja teisi ilupuid, eriti palju pärnapuid, milledest peale ilu ja vilu võib saada veel rohkesti kärjemett ja maitsvat teed. Iisakus tehti juba möödunud aastal niisuguse kodu-

kaunistusega algust. Lp. Kivinnõmme metsaülesma hra Pavlov'i lahkel vastutulekul toodi sealt metskonna rikkalikust taimeaiast välis- ja kodumaa ilu- ja tarbe-, okas- ja lehtpuukesi. Ka Pagari ja Jõhvi metskondadest toodi mõned tuhanded suuremaid kuusetaimi veel abiks.

Nii istutati ilupuid ja elusaedu vallamajale, mitmele koolimajale, kirikule ja rahuaiale, riigiasutustele ja teistele elamuile. Istutus oli metsanädalal ja selles töös aitasid igal pool koolilapsed kaasa.

Aastaid kestvaks tööks on ja jääb Peipsi kalda eramaadel tuiskliivaseljanlike metsastamine seitsme küla ümbruses. Esiteks piiratakse liiva tuiskamist kaitseaedade ja hagude läbi ja siis istutatakse kohati pajupistikuid, liht- ja mäemände. Seda tööd kergendab Narva jõe süvendus ja Peipsi veepinna alanemine tulevikus. Mõned aastad tagasi tehti siin Ranna-Pungerja jõesuus pajupistikutega kaldaliiva kindlustuse töid mitmesuguste võimalustega, aga aastate kõrge vee ja jää läbi on need tööd enamalt jaolt hävinud. Missuguseid raskusi teeb Peipsi suurvesi ja jää mõnikord ta kalda elanikele, seda ei oska eemal seisvad kodanikud vist küll kuidagi endile ette kujutada.

Toon siin mõned näited. Metsata madalail kallastel on tulnud ette, et nädalaid seisab vesi kuni elamute akendeni ja inimesed peavad ühes loomadega elama välispool oma kodu seni, kuni vesi alaneb. Teinekord näeb peremees hommikul õue astudes, et ta taluhooned on segamini, saun või küün on oma alatist kohast kadunud, kuhugi teise kohta viidud, kõrgemale mäeservale aetud. Seda kõike on teinud öösel Peipsi suur jääliikumine.

Sügisel ja kevadel, kui järvel algab jääliikumine, kuhjuvad rööbiti kaldaga suured jäämäe ahelikud, mis ulatuvad mitme kilomeetri pikkuseni ja teinekord tõusevad isegi puulatvade kõrguseni, neid vigastades ja purustades. Ühel aastal siin Kauksi asunduse ja ka teiste külade all rannas laduplatsidel A.-S. „Silva“ poolt kokkuveetud metsamaterjalid olid liikuvast jääst iseäraliselt segamini paisatud: saepakud ja palgid olid paigutatud metsa ja järve vahel

seisvaile liivakünkaile; metsa ääres vastu esimest jäämäge seisid need saepakud ja palgid jää jõu ja võimuga nii püsti ja mõnes kohas päris korra järele reas nagu sõdade ajal vaenulistes suurlinnades lennukeid ootavad ja ähvardavad kahurid. Rannakalda kaitsemetsas kasvavad enamuses vanad jämedad männid, millel oleks küllalt jõudu tormide ja jää vastu võidelda, aga kahjuks puudub neil põhjavee tõttu peajuur, mis männil harilikus asendis ulatub sügavasse maasse. Seepärast tõugatakse üksikud puud sagedasti tormist ja jääst ümber. Enamuses seisavad need männid küll kõvasti liiva kinni tuisanult, kohati mitme meetri kõrguseni; ühiselt on nad siis küll nii tugevad, et tormile ja iseäranis suure jõu, kolina ja kohinaga pealepressivale jääle ei anna alla, vaid kokkukuhjunud jäämäel murduvad järkjärgult servad ja langevad tagasi järve poole. Peipsi kalda kindlustuseks, ranna talumaade, õuede ja majade kaitseks külvati möödunud aastal sinna esiteks kaks taimeaeda, kus taimi koolitatakse ja tarvilise suuruseni kasvatakse. Käesoleval aastal antakse taimi nendele istutamiseks metskonna taimeaiast. Kultuuririistad valmistatakse siin koha peal ja see tuleb odavam kui kuski mujal. Metsaosakonna juhatajate ja kohaliku agronoomi kaasabil on otsustatud peale talviste loengute iga kord enne tööde algust pidada lühikesed tarvilised kursused koha peal klubi juhatajale. Möödunud suvel pidasid need klubid ühise „noorte päeva“, mida siin peab nimetama suureks põllumajanduse, aianduse, mesinduse, käsitöö, karja- ja linnukasvatuse näituseks. Põldudel ja aedades peeti töövõistlusi, millelele headuste ja väärtuste järgi määrati ja annetati vastavad auhinnad. Peale nende peeti veel mitmesuguseid spordivõistlusi. Ilm oli ilus ja osavõtjate arv rohke. Meie metsaosakonnad on saanud siin kahel põllumajanduse näitusel kaks I auhinda, kuldaurahad ja rahalise toetuse.

Väga soovitatav oleks, et üle riigi kõikides küldes või valdades asutataks maatulunduse klubid, kus niisuguseid seni veel ei ole, rahva põllumajanduse ja metsanduse tulude tõstmiseks, millele

metsaosakonnad siis kas mõne metsa- seltsi või, kus suurem tegevus, otse met- saühingute liidu keskkohaga seisaksid tarvilisel korral ühenduses, mille läbi kõik tarvilised ja võimalikud küsimused otstarbekohaselt ja kiiresti lahendataks. Selle tasuks ja tänuks ei keela siis põl- lumeeste seltsid keskliidule millalgi oma tarvilist toetust.

Eeltoodud talurahva ja eriti nende noorsoo energilisi ettevõtteid üldjoontes arvestades võib siin nüüd juba kindel

olla, et kui kõik põllupidajad ja nende kaaskodanikud, nii noored kui ka vanad, igast soost, kindla huviga oma kodu ümbrust kaunistama ja tühje maid ka- sutama hakkavad, siis niisugune koha- pealne kindel üksmeel, millest iga ini- mene saab maitsta omajagu ilu ja tulu, ja seltskondlik ühistöö oma kodumaa kasutamiseks ja kaunistamiseks ei saa jääda tagajärjeta.

Selleks kindlat tahet ja jõudu kõi- gile!

Eesti Metsateenijate Ühingu sooviavaldusi talumetsanduse propaġanda alal.

Esitatud EMTÜ abiesimehe A. Sprengi poolt metsaühingute liidu nõukoġu koosolekul 9. IV 1932. a.

Metsaühingute sihid ja töökava on kooskõlas rahvamajanduse ja rahva hea käekäiguga. Tuleb püüda vaid neid teostada.

Tegutseda tuleb kahes peasuunas: arendada propaġandat, (äratada huvi üldse metsanduslike küsimuste vastu) ja korraldada kohtadel tegelikku abi. Üldise propaġanda alal on võimalik ka- sutada teiste maade eeskujul, tegeliku abiandmise korraldamiseks-propaġan- daks kitsamas mõttes, arvestades meie olusid, inimeste iseäralduste ja veendu- mustega ei ole mujalt võtta eeskujul, tu- leb vaid rajada oma süsteem, et mitte algusest peale sattuda kunstlikule alu- sele, mida elu lükkab ümber.

Talumajapidamise metsakasvatuse propageerimisel ei saa alati metsakasva- tust rajada metsamajanduses ja riigi metsamajapidamises maksvaile alus- tele.

Enamus talundeist on väikesed ja ta- lumees ei loobuks iialgi oma karjamaast metsa alla, kuigi meie teoreetiliselt väl- ja selgitaksime, kuivõrd kasulikum oleks temal karjamaa metsa alla panemine. Tean juhtumit, kus metsanädala puhul taheti metsata ühe talu karjamaad — millega krundipidaja esiti oli päri— kui ta aga sai teada, et sel maa-alal tuleb karjatamisest loobuda, kuni mets 15 a. on kasvanud, loobus tema maa-ala met- samisest.

Et oleks töö edu, tuleb küsimust kä-

sitada talumehe seisukohalt — tuleb leida abinõusid, et sama mets oleks ta- lumehele ka karjamaaks — et võiks sam- mal ajal karjatada ja ka metsa kasva- tada. See aitaks lahendada ka Saare- maa kadakaväljade-karjamaade metsa- mise küsimuse.

Ka metsakaitse määrustes ei tuleks väga kitsendada talumeeste vabadust oma metsade kasutamisel. Siin võiks vahest lubada ka, metsakaitse seisuko- halt nimetatud, n. n. röövmajapidamist. Metsa kui raudvara tähtsusest on talu- mehed juba ammu aru saanud. Ei usu, et talumehed metsi lähaksid hävitama vastu oma huve või teeksid seda mõist- matuses või ahnusest. Enamasti on metsalaastamise põhjuseks häda, mis sunnib asuma raudvara kallale.

Samadel põhjustel oleme ka riiklikus metsamajapidamises sunnitud olnud kal- dumaa kõrvale ja teostama nõndanimetat- tud erakordseid lanke ja etteraiumisi.

Teises küsimuses, kuidas läheneda talumehele, millist meetodi tar- vitada, ei ole sugugi ühesuguste taga- järgedega, mil viisil läheneda talume- hele nõuandega. Tihti ei aita see palju, kui talle paugu-pealt katsuda teha sel- gekks, millist kasu talle tooks teatava maa-ala metsamine. Talumees ei saa taipu agronoomi või metsateadlase tar- gast kõnest, kui see pole eriti käega katsutavalt tehtud selgeks.

Siin on väga oluline tihedamasse kontakti astumine talumehega, et temale näiliselt teha selgeks metsakasvatuse kasu ja metsa võlu.

Väga olulise punktina esineb siin elamute ümbritsemine puudega ja mitmesuguste eriliste tarbepuude kasvatamine — nagu saared, vahtrad jne., mida tihti ka riigimetsast on raske saada, kuid mida talumehed vajavad kui riistapuid. Teatavail juhtumeil võivad säärased puud karjamaal soodustada ka rohukasvu.

Suurema jao talumajade ümbrus on lage. Ka metsaametnike majade ümbrus pole paremas seisukorras. Eeskujude loomiseks on tarviline, et ametlikult korraldataks metsaametnike elamute ümbruse ilustamine — vähemalt jonn või hale süda, mis ei luba näha, et teise õu on ilusam, kutsub esile järeletegemise.

Otsekoheseks kontakti pidajaks talumehega ja talumeeste juures kõige edukamaks propagandategijaks oleksid metsnikud ja metsavahid. Just neist tuleb arendada propaganda-pealikuid, kes siis oskaksid alati kasutada soodsat momenti ja jutu sisse põimida metsanduse propageerimist, kuna neil tegelikult elus metsas ja mujal on kokkupuutumist talumeestega. Selleks on tarviline, et metskondades peetaks palgapäevil metsateenijate mõnetunnilisi koosolekuid-kursusi, kus tuleksid arutusele teenistusallikud, metsanduslikud ja talumetsanduse propageerimist käsitavad küsimused. Sääraselt ettevalmistatud isikud oleksid täienduseks senistele usaldusmeestele.

Metsateenijate ühing püüab selle poole, kuid tagajärjed oleksid viljakamad, kui ametlikult aidataks kaasa sellele püüdele.

Teenistusvahekordade korraldamine.

J. Pipar.

Riigikogu võttis vastu 24. märtsil 1932. a. „tööpuuduse vastu võitlemise otstarbel teenistusvahekordade korraldamise seaduse“, mille peamiseks ülesandeks tahab olla tööpuuduse vastu võitlemine. See üheksaparagraafiline raamseadus on üks neist seadusist, mis koostati üheteistkümnendal tunnil, ja seepärast osutub see tegelikule elule ainult „juriidiliseks aktiks“, mis ei lahenda kaugeltki õiglaselt teenistuse vahekordi.

Kahjatsusega peab alla kriipsutama asjaolu, et meie demokraatliku riigi seadusandja ja täidesaatja võim lubab küll kultuurilisi, majanduslikke, ühistegelisi organisatsioone kutsuda ellu, kuid nende organisatsioonide liikmete elulisi küsimusi lahendatavaile seadustele ei võimalda kaasa rääkida. Kui palju nägi vaeva riigi- ja omavalitsusteenijate keskliidu juhatus, enne kui sai kõne all oleva ja ametsoitude tasu seaduse eel nõude tekstid, ja seda ka 48 tundi enne seaduste lõplikku vastuvõtmist riigikogu poolt. Sellele vaatamata suutis keskliit seaduse suuremad puudused ette näha ja tegi need suusõnalistel läbirääki-

mistel riigikogu rühmade tegelasile teatavaks, kuna seaduste kiire masindamise juures ei saadud ometi seadustele luua parandustega täiesti uut teksti.

Teenistusvahekordade korraldamise seadus annab vabariigi valitsusele õiguse vallandada riigi või omavalitsuse teenistusest isikuid, kelle abikaasa saab palka kindlapalgalisest teenistusest linnades 140 krooni või üle selle kuus ja maal ja alevs 80 krooni või üle selle kuus.

Suuremaks seaduse puuduseks on siin kõigepealt püha eraomanduse puutumata mõte. Isikud, kes saavad suuri sisetulekuid oma kinnisvaradest, äridest ja ettevõttest võivad rahulikult riigi- ja omavalitsuste teenistusse ühes abikaasadega jääda teenima, vaatamata, et neist ühe poole palk ulatub linnas üle 140 kr. ja maal üle 80 krooni. Veel hüllemaks kujuneb aga seisukord mitmesuguste riigi- ja omavalitsusasutuste palgaastmete juures, näiteks: a) vallandamisele kuulub linnas üks abielu-pooltest, kui ühe palk on Kr. 140.—, ja teise palk Kr. 60.—. Nende palga kogusumma on Kr. 200.—; b) vallandamisele

ei kuulu linnas, kui mõlema abielupoole palk on Kr. 130.—. Nende palga kogusumma on Kr. 260.—. Sama võrdluse võib ka maal teenivate teenijate kohta ette tuua. Aga kui naine teenib maal 90 krooni ja tema mees linnas 60 krooni kuus palka, siis on seaduse käsk üks neist vallandada. Linnas ei suuda mees 60-kroonise kuupalgaga naist ja peret toita, kuna Balti eraseaduse järgi ei saa naist sundida meest toitma, kuidas sellisel juhtumil talitada, jääb mõistatusseks!

Läheme kaugemale ja kujutleme küsimuse lahendamist veel elulisemalt. Riigi- ja omavalitsusteenistuses on küllalt nähtusi, kus naine saab mehest rohkem palka. Kes nüüd vallandada? Loomulik on, et kui naine teenib kuus Kr. 140.—, ja mees Kr. 70.—, siis perekonna heaolu ja lähedama elamise võimaluse pärast tuleb vallandada mees. Seega on siis naisõiguslaste nõue rahuldatud, et naine tuleb mehe kui perekonnapea eestkostmise alt vabastada ja meest karistada sellega, et saadetakse ta kodust majapidamist juhtima ja lapsi kiigutama.

Tallinna linnavolikogu võttis umbes samalaadilise määruse varem vastu, ja selle teostamise tagajärjed on juba näha. Abielulised, kas lahkuvad abielust või annavad nõusoleku neid määrata üks palgaaste alamale (millised kombinatsioonid on väga moes) ja määruse teostamise lõppsiht „tööpuuduse vastu võitlemine“ annab õige väikese resultaadi. Samuti tuleb kahelda ka riigikogu poolt vastuvõetud selelaadilise seaduse tagajärgede juures.

Lasterikaste perekondade kaitse on iseendast mõistetav sotsiaalne paratamatus, aga mida kavatsetakse „eritikaaluva tähendusega asjaolude“ all mõista? Selle mõiste alla võib viia kõik vallandamisele kuuluvad, sest iga ametnik või teenija on omalt kohalt „spets“ oma töös ja on küsitav, kas järeltulev ületab teda võimaliselt. Seaduse järgi kuuluks vallandamisele ligikaudu 500 kooliõpetajat, kuid on teada, et kutsega õpetajaid on teenistuseta reservis kõigest 350 inimest. Tallinna linnavolikogus astuti naisarstide kaitseks välja ja selgitati, et Eestis on naisarste

nii vähe, et neid tuleks (tervishoiu otsarbel) veel välismaalt juure meelitada, kuidas võiks siis seesuguseid eriteadlasi veel vallandada?

Teenistusvahekordade korraldamise seadus on raamseadus, mille § 6 jätab vabariigi valitsusele õiguse majandusministri ettepanekul määrata vallandamise lähemad alused. Võib-olla, et seaduse täitmise määrustega läheb korda midagi parandada, kuid seaduse raamid on sedavõrd paindumatud, et suurt head ka sellest pole loota.

Kõige tähtsam moment kõne all olevast seadusest on aga täiesti välja jätud, s. o. vabanevaile kohtadele uute nimetamine. Kui seaduse mõte on olnud tööpuuduse vastu võitlemine, siis järjekindel olles peaks see ka töötut intelligentsi tööle mahutamisega lõppema. Sellega ühenduses kergib üles küsimus, kuidas korraldada ametnike ja teenijate reservi: Kas elustada haridus- ja sotsiaalministeeriumi juures olevat surnud reservi või kohustada kõike töötut intelligenti tööbörsil registreerima?

Uute ametnike ja teenijate ametisse võtmisel peaks üles seata ka põhimõtted, mis vastaksid tööpuuduse lahendamisele kaasaaitamiseks, kusjuures võiksid võrdsete võimete juures leida tunnustamist alljärgnevad põhimõtted:

Eelistada ametisse võtta neid:

a) kel on lasterikkad perekonnad ja kummalgi abikaasast pole mingisugust teenistust,

b) kel puudub eluüldpidamiseks tarviline sissetulek oma kinnisvarast, ärist või ettevõttest;

c) kes vabadussõjas oma tervise on kaotanud ja kel pole võimalik seetõttu leida erateenistust.

Võib-olla pikema kaalutluse järgi saaks ehk neid ametisse võtmise tingimusi veel põhjalikumalt fikseerida, kuid varem tuleb codata majandusministeeriumis väljatöötatavat määrust.

Hea usu peale tohiks küll loota, et vabariigi valitsus võimaldab vähemalt „teenistusvahekordade korraldamise seaduse“ elluviimise määrusele riigi- ja omavalitsusteenijate keskliidu juhatusel kaasa rääkida.

Eesti Metsateenijate Ühingu üleriiklik XII kongress.

(Lõpp.)

Metsateenijate õiguslik seisukord.

a) Ülemääraliste instituut.

O. Uustal selgitab ülemääraliste metsateenijate õigusi ja seab keskjuhatusel nimel üles nõude, et alametsateenijatele antaks ka riigiteenistuse seaduses ettenähtud õigused. Esitab sellekohase resolutsiooni.

b) Metsateenijate kutsele ettevalmistamine.

A. Sprenk. Metsade riigistamise ajal oli meil suur puudus vastavaist ametnikest-metsateadlastest.

Endisi alamaid metsateenijaid-metsasaksu määrati juhtivamaile kohtadele, kuna alamaile kohtadele astusid metsanduses vähem vilunud jõud; uuesti teenistusse astuvailt metsavahtidelt aga peagu mingit metsanduslikku haridust ei nõutud.

1922. a. korraldati Tartus metsaasjanduse kursused, mis andsid kiirendatud korras ettevalmistatud metsateadlasi juhtivamaile kohtadele. Praegu on seisukord juba säärane, et ülikooli lõpetajal metsateadlasel vähemasti esialgu tuleb leppida metsniku kohaga ning ülikooli diplomita on võimatu saada abimet-saülema või metsaülema kohta.

Metsnikkude ettevalmistamiseks asutati 1925. a. Voltveti metsakool 2-aastase kursusega. Ühtlasi on võimaldatud metsniku kutsele ette valmistada ka metskonnas, milleks vastavad juhtnõupid on avaldatud ringkirjas 11. VI. 1929. a. nr. 56/MM — 18 ja õppekava ulatuses loengud saadetud metskondadele tarvitamiseks. Eksternina eksami sooritamine on võimaldatud ametisolevatele metsnikele ja metsavahtidele ka siis, kui nad ei oma 6-kl. algkooli haridust.

Ametisolevate metsnikkude kutsele ettevalmistamiseks korraldati 1928. ja 1929. a. a. ülikooli õppemetskonnas 1-kuised kursused neile metsnikele, kes ei omanud metsateaduslikku ettevalmistust. Säärseid metsnike kursusi pole enam kavatsuses korraldada.

Hariduslikku ettevalmistust metsavahtide kohtadele määramisel on hakatud nõudma alles hiliseimal ajal (ringk. 3. VI 27. nr. MM-3; 6. XI 28. nr. 114 M-14; 1. XI 30. nr. 73/MM-21) ja metsavahtide ettevalmistamine algas praktikandina metskonnas.

Praegu sünnib metsavahtide ettevalmistamine nii metskonnas kui ka Voltveti metsakooli juures, kus avatud metsavahtide klass. Pikem kirjutus metsavahtide kooli kohta on ilmunud „Eesti Metsas“ nr. 9 m. a. Kuivõrd otstarbekohane, arvesse võttes ka praegust metsavahtide õiguslikku ja majanduslikku seisukorda — on metsavahtide kooli asutamine ja kas ei oleks parem metsavahte ette valmistada metskonnas, selle kohta võivad arvamised lahku minna.

Nii püsib meil ühe ja sama astme metsateenistuses väga mitmesuguse ettevalmistusega isikuid.

Uues metsaseaduse kavas §§ 127—135 on nähtud ette, millised omadused peavad olema isikul, et ta määrataks ühele või teisele kohale metsateenistuses.

Riigiteenistuses on umbes 220 kohta kõrgema haridusega metsateadlasele, 242 metsniku kohta ja umbes 1500 metsavahi kohta. Kui arvata, et iga aasta umbes 5% langeb välja, siis võiks iga aasta teenistust leida umbes 10 ülikooli haridusega metsateadlast ja 12 metsnikku. Ülikooli produtseerib aga rohkem ja siin tekib ülejääk, sest erateenistust ei tule palju arvestada, vastavate kohtade puudusel. Metsnike produktsiooni võib pidada normaalseks ja kui ei valgu ülikooli lõpetajaid metsnike kohtadele, siis kohasaamise väljavaated ei võiks kaduda. Metsavahi kohti võiks aasta kohta arvata umbes 70, ja seni ei ole vist ettevalmistatud kandidaate rohkem olnud.

Et on tekkimas metsateadlaste üleproduktsioon ja seega võistlus kohtade saamisel, tuleb juba aegsasti selle peale mõelda, et üleproduktsioon ei tuleks liig suur ja et võistlus korraldataks nii, et oleks tagatud erapooletu isiku võimete hindamine, milleks maksmata panna metsateenijate atesteerimise kord säärastel, et oleks tagatud erapooletu ja õiglane metsniku võimete hindamine. Ka ei saa pidada ratsionaalseks, et kõrgema haridusega metsateadlastel on eesõigus sääraste alamate kohtade saamisel, milleks kõrgem haridus pole nõutav. See võib tekitada olukorra, kus alama-astmelisele ametile nõutavalt ettevalmistatud isikud üldse ei pääse võistlemise võimete kohaselt, võistlevad vaid diplomid.

Voltveti metsakooli juhataja Auksmann: Üleproduktioon on kõrgema haridusega metsateadlaste tööaladel. Metsnikkude ja metsavahtide aladel üleproduktiooni ei ole, kuna Voltveti kool suudab vaid jooksvat tarvidust rahuldada. Tegelikult sünnib Voltvetis metsnikkude ettevalmistamine sarnaselt, et nad ka abimetsaülemate ülesandeid, metsavahtidel nõnda, et nad ka metsniku ülesandeid täita suudavad. Metsavahtide ettevalmistamine Voltveti metsakooli juures on otstarbekohasem kui metskondades, sest seal võetakse läbi teoreetiline kui ka praktiline külg, kusjuures on võimalik kasutada õppevahendeid.

Saadik Katalsepp arvab, et metsavahtide ettevalmistamine metskondades on otstarbekohasem ja täielisem, sest varemalt Tartu ülikooli õppemetskonnas olnud metsavahi-õpilased, kes hiljem riigiteenistusse astunud, omanud metsaasjanduse alal vähemaid teadmisi kui metskondades olnud metsavahi-õpilased.

A. Auksmann tähendab, et Voltveti metsavahtide erikursus seni veel ühtki erikursust välja ei ole lasknud, mistõttu võimatu on otsustada selle lõpetajate võimete üle.

Avaldatakse soovi metsavahtide kohtadele määramist teostada keskasutuse kaudu, mille peale teatab metsamajanduse büroo juhataja hra Reidolf, et metsavahtide ametisse määramine keskasutuse poolt on raskendatud ja otstarbekohasem on praegune kord. Pealegi oleks seesuguse korra juures metsaülemal uue metsavahi ametisse määramisel võimatu otsustada tema võimete üle kui ka ta usaldatavuse kohta andmete hankimine raskendatud.

Kongressi juhataja annab erakorraliselt sõna Metsaühingute Liidu teaduslikule sekretärile hra Kerbergile, kes selgitab ja arvab, et metsateenijate hariduslikku ja teaduslikku tasapinda oleks võimalik tõsta kohapealsete ühingu osakondade kaudu, kes kutsuksid ellu vastavaid õpperinge. Andmete hankimiseks leidub materjaale metsanduslikus kirjanduses, „Eesti Metsa“ aastakäikudes ja metsameeste endi tähelepanekuist ja kogemustist.

c) Uus metsaseadus.

Kõneleja Sprenk vaatleb uut metsaseaduse kava niivõrd, kuivõrd see puudutab metsateenijate õiguslikku seisukorda.

Metsaseaduse kava §§ 246—247 tahavad anda ametisse määrajale ülemusele täielise meelevaldava määratava üle. Ei ole ette nähtud karistatavale kaitset — temalt võetakse seletus, kuulutatatakse määrus ja see on kõik.

§ 247 põhjal võiakse asjaajajat, kantseleiametnikku, metsnikku ja metsavahti, kes oma ülemuse usalduse kaotanud, ametist vabastada. Vabastamine usalduse puuduse tõttu oli ette nähtud vene metsaseaduse § 69-das, kuid ainult metsnike ja metsavahtide kohta, meil tahetakse seda laiendada ka asjaajajaile.

Kui vaatleme riigiteenijate seaduse § 42 — siis näeme, et kui ametnik tõesti on kõlbmatu, siis võimalik on temast kergesti lahti saada, milleks on täiesti õiglane kord ette nähtud. Metsateenijate distsiplinaarkaristused olgu ühtlased kogu riigiteenijate distsiplinaarkaristusega.

Uudusena on metsaseadustikus §§ 56—59 ette nähtud metsamajanduse kapital, mis moodustub peaaesjaliselt trahvirahadest, mis määratud ja sisse nõutud mitmesuguste metsaseaduste rikkumiste puhul. Kapitali kavatsetakse kasutada peamiselt erametsanduse arendamiseks. Oleks soovitav, et osa trahvirahadest läheks just metsaseaduste rikkumiste vastu võitlemiseks ergutustasude näol metsaseaduse rikkumisi avastanud metsaametnikele ja abi andmiseks neile teenijaile, kes metsa-kurjategijate kättemaksu läbi õnnetusse sattunud.

d) Uus distsiplinaarseadus.

Sprenk: Kohtuministeeriumi kodifikatsiooni-osakonna poolt väljatöötatud distsiplinaarseadustiku kava on riigiteenijate organisatsioonides ja keskliidus arutusel olnud. Pikkemalt on selle kohta kirjutatud „Eesti Metsas“ nr. 3 — 1931. a.

Selle seadusega tahetakse riigiteenija panna täiesti ametisse määraja ülemuse võimkonda.

Kongress, läbi arutades kohtuministeeriumi kodifikatsiooni-osakonna poolt väljatöötatud distsiplinaar-seadustiku kava, leidis, et seadustiku kava ei ole vastuvõetav riigiteenijaile ja et seda tuleb muuta sääraselt, et distsiplinaarkaristusi võib määrata ainult distsiplinaarseadustikus ettenähtud süütegude eest, kusjuures kõrgemaks distsiplinaarvõimu poolt määratud karistuse ülemmääraks olgu vaid noomitus.

e) Jahindus.

J. Pipar teatab, et ref. Vastemõisa osakonna saadik ei ole kongressile ilmunud, mis pärast võiks päevakorras edasi minna, sest keskjuhatusel jahindusalal midagi erilist ette tuua ei ole, peale „Kütiselt Viboane“ väljaandena ilmunud „Küti märkmiku“, mida jahilistele võiks soovitada.

Kongress otsustas päevakorras edasi minna.

g) Vahtkondade revideerimine. Keskjuhatuse liige Salum selgitab üksikasjalisemalt metsnikkude poolt vahtkondades ettevõetavaid revideerimiskäike ja maksvate juhtnõuroid kohaselt toimetatavatest metsamüükidest ja selle juures metsametnikkude poolt tembeldatavatest kändudest ning sellega ühenduses olevatest raskustest. Juhib erilist tähelepanu praegu tarvitusel olevatele templikirvestele, mis ei täida ettenähtud otstarvet. Templikirve tera olevat pehme, arvavatavasti rauast, ja jäljend liig lame, mis ei võimalda kannule sügavama ja teravama jäljendi jätmist.

Saadik Sepp arvab, et vahtkonna revideerimine peaks olema midagi muud kui kändude märkimine.

Metsainspektor Telem soovib avada kuukirja „E. M.“ juures metsametnikel teenistuse juures ettetulevate küsimuste ja tähelepanekute kohta eriosa „Metskonna elu“, kus võimalik oleks neid lahendada ja nende üle mõtteid avaldada.

Kongress võtab üksmeelselt vastu järgmise soovivaalduse:

1) Kongress soovib, et praegu tarvitamisel olev templikirves muudetakse metsas tarvitamiseks kõlvulisemaks.

2) Kongress soovib, et lähemal ajal metskondadele tarvitamiseks saadetakse välja metsavahtide märkmete raamat.

D. Uustalo: delegatsiooni poolt on ära antud metsametnikkude palgamaade kärpimise kavatsuse kohta märgukiri, mis sisult järgmine: „Härra Põllutööministrile. Eesti metsateenijate ühingu XII üleriikliku kongressi märgukiri.

Kongress on kuulnud, et põllutööministeeriumil on kavatsusel lähemal ajal metsametnikkude ja teenijate käes rendi alusel kasutada olevate maade rendilepinguid üles öelda ja nende maade edaspidist kasutamist tunduvalt vähendada, ja mõnedel, nagu asjaajajail, rohumaaade rentimist täiesti ära keelata. Seda tehes jääksid metsametnikud olukorda, milles saavad nad olenevaks ümbruskonna põllupidajaist. Neil põhjusil on üleriiklikul kongressil Teile, härra Minister, au ette kanda neid tagajärgi, mis sellega ühenduses võivad esile kerkida:

a) rendimaade vähendamine metsaülematel ja abidel praegusel majanduslikult raskel ajal, kus varem soetatud kallihinnaline in-

ventar ja loomad tuleksid maha müüa vaevalt ühe viiendiku hinna eest, mis laostavalt mõjuks nende majapidamistele ja asetaks nad raskesse seisukorda. Metsametnikkude rendimaade vähendusest saadav maataagavara oleks niivõrd väikene, et see juurelõigete näol põllumeestele peagu midagi ei anna ja veel silmas pidades, et enamikus asuvad metsametnike maad eraldatult teistest eramajapidamistest, mis nende ärälõigete kasutamist tunduvalt raskendaks;

b) vähendatud rendimaa ei võimalda metsametnikel enam hobusepidamist, mis tunduvalt takistab ametikohuste täitmist, sest igal ajal ei ole võimalik ümbruskonnast hobust saada;

c) igasugune põllumajanduslik üksus peab olema niivõrd elujõuline, et ta ikkagi mingisugust majapidamist võimaldab; vähendatud maa-ala juures oleks see aga võimatu;

d) asjaajajatele, kellel on perekond ja kes lehma peavad, tuleks senine rohumaaade rentimise võimalus edasi jätta, samuti võimaldada neile $\frac{1}{2}$ ha aiamaa kasutamist, mis maal elades hädatarviline.“

Hra põllutööminister, läbi lugedes märgukirja, selle peale mingit kindlat vastust ei annud ja teatas, et metsametnikkude palgamaade kärpimist kavatsetakse teostada seal, kus kasutatakse üle-normi-maid. Ka olevat tal teada, et metsametnikkude palgad teiste riigiteenijate palkadest on madalamad sellepärast, et neil on kasutada palgamaad.

Kongressi juhataja Leilop teatab erakorraliselt, et Kärevere metskonnas, teadmata kelle poolt metsavaht Ohov on teenistuskohuste täitmisel maha lastud.

Kongressi saadikud mäletavad metsavaht Ohovit püstitõusmisega.

Keskjuhatuse 1930. ja 1931. a. rahalised aruanded.

G. Kahlberg kannab ette 1930. ja 1931. a. rahalised aruanded.

Revisjonikomisjoni liige Joh. Teino loeb enne aruannete vastuvõtmist kongressile ette Eesti Metsateenijate ühingu keskjuhatuse asjaajamise revideerimisel ilmsiks tulnud puuduste kohta koostatud protokoll.

Revisjonikomisjoni poolt leitud puuduste kohta annab seletuse keskjuhatuse liige J. Pipar.

Saadik Hanschmidt'i ettepanekul otsustas kongress võtta revisjonikomisjoni protokoll teadmiseks ja keskjuhatuse 1930. a.

ja 1931. a. rahalised aruanded vastu ning kinnitada keskjuhatus poolt eelarves ettenägemata kulud Kr. 210.— suuruses töötasu alal.

Liikmemaksu määramine.

Keskjuhatus liikme J. Pipari ettepanekul määrab kongress ühel häälel 1932. aasta liikmemaksuks Kr. 1.50.

Saadik Tamm arvab, et Konju vanadekodu kasutamisest saadud tulud ja sellega ühenduses olevad kulud võiksid sündida välispool eelarvet, kusjuures vanadekodu kasutamisest saadav tulu jääks vanadekodu kapitaliks.

Kongressi juhataja Leilop teeb ettepaneku kindlaks määrata % määr, mis põhikirja § 29. alusel liikmemaksust keskjuhatusetele tuleks maksa.

Keskjuhatus poolt tehtud ettepanek 45% suuruses võetakse kongressi poolt vastu 47 häälega, millest vastu 10 häält.

Sellele järgneb saadik Hanschmidti poolt tehtud ettepanek keskjuhatus poolt esitatud eelarve ettepanekul vastu võtta, mis kongressi poolt häälteenamusega võetakse vastu.

Ühingu ettevõtted.

a) Konju vanade- ja puhkekodu.

O. Uustal annab ülevaate Konju vanade- ja puhkekodu praegusest seisukorrast ja selle kasutamisest ning esitab juhatus poolt selle kohta koostatud resolutsiooni: Eesti Metsateenijate Ühingu XII üleriiklik kongress asus Konju vanadekodu kasutamises seisukohale: „Pooldada Konju vanadekodu kasutamist senisel kujul, kuni keskjuhatusel avanevad võimalused püstitada Konjus eeskujuliku ehitus riigi toetusel või leida mõni teine sündsam asupaik, seks vastavaid samme astuda põllutöoministeeriumis.“

Kongress võtab ettepanekud resolutsiooni vastu ühel häälel.

„Kuukirja „Eesti Metsa“ 1931. a. rahaline aruanne ja 1932. a. eelarve.

Metsaühingute liidu teaduslik sekretär hra Kerberg kannab ette kuukirja „Eesti Metsa“ 1931. a. rahalise aruande ja 1932. a. eelarve.

Kongress võtab teadmiseks ja kiidab heaks „Eesti Metsa“ 1931. a. rahalise aruande ja 1932. a. eelarve.

c) Kuukirja „Eesti Metsa“ 1931. a. tegevusaruanne ja tegevuskavad.

Hra Kerberg teatab, et kuukirja „Eesti Metsa“ väljaandmine sünnib ka edaspidi senisel kujul ja Eesti Metsateenijate Ühingu sõlmitud kokkuleppe järgi võimaldatakse metsateenijatele, kui viimased vähemalt aastas 1000 eks. tellivad, tellimine 1-kroonise hinnaaladusega. Seni on 860 metsaametnikku „Eesti Metsa“ tellinud, mis võrdub 640 aastatellijale. Seni pole „Eesti Metsa“ tellinud 27 metskonda, ja 14 metskonda on tellinud ainult 1—4 eksemplaari.

Kongress võttis vastu sooviavalduse, et metsaametnikud telliksid kuukirja „Eesti Metsa“ ja et keskjuhatus senisele mittetellijatele oma osakondadele-metsaametnikele selgitaks tellimise tähtsust ja aitaks kaasa tellimiste suurendamiseks.

Kongressi poolt vastuvõetud resolutsioonid:

Haiguskindlustuse alal.

1. Riigiteenijate ja alaliste tööliste arstiabi andmise korraldus peab rajatama kindlustuskassa süsteemile;

2. kassa alla kuulumine olgu sunduslik kõigile riigiteenijatele ja alalistele töölistele, välja arvatud kaitseväelased ja hooaja-töölised;

3. loodav arstiabi andmise korraldus olgu ühtlane ning üks kõigi teenijate ja alaliste tööliste suhtes;

4. riik kindlustagu kassa-maksuna riigiteenijate ja alaliste tööliste palga krediidist 2% ja kassa liikmed maksu kuni 2% palgast;

5. ravimisasutustes ravi ja haigete transporteerimine olgu kõigil juhtumel tasuta.

Pensionialal.

1. Pensioni väljateenimise ajaks loetakse ka aeg, mis metsateenijad on teeninud erametsades;

2. uues riigi- ja omavalitsusteenijate pensioniseaduse eelnõus ettenähtud 2% pensionikapitali heaks mahaarvamine sündigu mitte natuuras saadavast, vaid rahapalgast;

3. täispensioni väljateenimise ajaks lugeda 25-aastane teenistus;

4. pensioni ülemmääraks olgu täispensioni juures Kr. 150.— ja alammääraks Kr. 30.— kuus;

5. pensionile mineku ajaks lugeda 55-aastane vanus;

6. riigi- ja omavalitsusteenijate pensioniseadus olgu ühtne kõigi riigi- ja omavalit-

susteenijate ning kooliõpetajate ja kaitsevælastega;

7. riigiteenijate palgast pensionikapitali heaks mahaarvatud summad makstagu teenijale tagasi ühes %%, nagu see ette nähtud tähtajalistelt hoisummadelt juhul, kui teenija teenistusest lahkudes ei oma pensioniõigust.

Palk ja palgamaa.

Arvestades riigi praegust rasket seisukorda, kongress otsustas:

1. metsaametnikkude ja teenijate rahapalka ei või mingil tingimusel vähendada, sest nende sissetulekud palgamaast on ära jäänud, mislâbi palgavähendus on iseenesest juba olnud 10—50%;

2. metsaametnikkude ja teenijate palgamaid ei või kärpida ega ära võtta enne, kui pole nende rahapalk ühtlustatud vastavalt teiste ametnikkude ja teenijate palkadega;

3. nõuda kiiret palgamaade korraldamist ja korraldatud palgamaade kultiveerimis- ja kuivatuskavade ja muude maaparandustöödega seotud tehniliste tööde läbiviimist, kas või hädabitöödena, andes seega teenistusvõimalusi vastava ala haritud tööjõule;

4. nõuda metsavahtide ja metsnike palgamaade õiglaselt ärahindamist ja rahas ning natuuras saadavat palka koostatult (brutto) arvestada. Säärane nõue ei too riigikassale mingit lisakulu, kuid loob ainult õiglase olukorra, et metsavahid ja metsnikud teaksid, kui palju nad igaüks tegelikult palka saavad ja et palgamääras ei figureeriks fiktiivse arvuna keskmiselt Kr. 203,25 tulu palgamaast aastas;

5. kuna metsaametnike ja -teenijate palgamaad on enamikus kehvad liivamaad ega anna küllaldaselt määral aluspõhku, siis otsustatakse paluda lubada tasuta lõigata riigirahadest aluspõhuturvast, vastavalt majapidamise tarvidusele;

6. metskonna asjaajajatele tuleb anda võimalus rentida aiamaad ja ühe lehma pidamiseks heinamaad, sest maal elav ametnik ilma maalapita ei ole üldse mõeldav.

Korter.

Korteri asjas leiab kongress: 1) et kõigile metsaametnikele-teenijale võimaldataks elamisväärne elamu ja kõrvalhooned. Metsavahidele, kellel puudub korter, maksa tegelik korteri üüriraha;

2. nõuda, et korterite remontideks ja uute hoonete ehitamiseks lubatud iga-aastane kre-

diit juhitaks sinna, kus see kõige hädavajaliskem, s. o. just metsavahtide korteriolude korraldamiseks.

Remondi vajaduse akti kokkuseadmisest ja remondi järjekorra määramisest tuleks osa võtma kutsuda ka kohapealsete metsateenijate ühingu osakonna esindaja.

Laste abiraha.

Laste abiraha küsimuses asub kongress seisukohale, et abiraha maksmine peab olema üle riigi ühtlane, põhjusel, et maal laste kasvatamine ja koolitamine pole odavam kui linnades ja alevites, vaid vastupidiselt — märksa kallim.

Vormiriie.

Vormiriide küsimuses kongress leiab, et arvestades praegust rasket majanduslikku olukorda, oleks terves ulatuses vormiriiete andmine metsateenijate perele riigile koormav, kuid eeskätt tuleb varustada metsavahte ja metsnikke vormiriidega ühisel alusel teiste vormikandjate riigiteenijatega.

Põhjendus: vormiriiete nõue metsaametnikele, eeskätt aga metsavahtidele ning metsnikkudele, on kõigiti õiglane, kuna on alaline kokkupuutumine rahvaga ametiülesannete täitmisel, palju enam isegi, kui näiteks osal posti-, raudtee-, tolli- jne. teenijail.

Sõidurahad.

Sõidurahade küsimuses leiab kongress, et tuleb otseste ülesannete täitmisest maksa kindlaid sõidurahasid kuus — revident-metsaülemale Kr. 60.—, metsaülemale Kr. 35.—, abimetsaülemale Kr. 25.— ja metsnikele Kr. 20.—; metsavahtidele aga päeva- ja sõiduraha arvete järgi, vastavalt sõidutasu seaduses ettenähtud normides, välispool ametitegevuse piirkonda — tehtud ametaliste ülesannete täitmisel.

Peale selle tuleb maksa sõidukulud ning päevarahad kõigile metsaametnikele, kellele on pandud lisaülesanded, ja kui need on ühenduses sõidukuludega, kas kindla kuutasuna või arvete põhjal tegelikkude kulude piires.

Kindlate sõidurahade nimetus tuleb muuta „hobuse ülalpidamise rahad“, kuna praeguste seaduste ning määruste tõlgitsemisel metsaametnikule ametipuhkus, haigus jne. on karistuseks sõidurahade äravõtmise näol.

Põhjendus: Seni metsaametnikele makstav sõiduraha, eriti metsnikele, ei vasta kaugeltki tegelikele sõidukuludele kuus. Tuleb ametasjus sõita igas kuus keskmiselt umbes

400 km, miline sõidutasu tuleks postitakside ulatuses umbes Kr. 55.— Nõue, metsnikele maksa sõiduraha Kr. 20.— kuus, pole liialdatud, pidades silmas, et metsnik peab olema väljas, vaatamata ilmastiku oludele, kuna ta on metsaülema tegelik abi ning parem käsi metsa-välisistöödel. Ka tuleb arvestada, et metsniku tööpüürkond on märksa suurem kui seda on politseiraiooni konstaablitel, kes saavad hobuse ülalpidamiseks kuus Kr. 35.—

Metsavahtidele sõidu- ja päevarahade maksmine välispool amettegevuse piirkonda metsavarguste jälgimisel jne. on kõigiti õiglane, kuna see on ühenduses kuludega sõitude, õõbimiste jne. näol.

Lisaülesannete täitmisel riigi metsatööstuse ja Eesti Maapanga ülesannetel tehtud sõitudel tasu maksmine on õiglane nõue, eriti seda just viimasel osas, kuna likvideeritud riigimaade valitsejate piirkonnad on väga laialdased, millised sõidud kuludega seotud ning seal metsaametnikul oma otseid ülesandeid tegelikult kunagi pole.

Metsavahtide kohtadele määramine.

Metsavahtide kohtadele määramise korda tuleks muuta sääraselt, et metsavahtide kohtadele kinnitamist toimiks keskasutus.

Ülemääralsed metsateenijad.

Metsavahid, kes seni kuuluvad ülemääraliste riigiteenijate hulka, tulevad üle viia määralisteks riigiametnikteks.

Metsateenijate kutsele ettevalmistamine.

Metsateenijate kutsele ettevalmistamine peab olema nõnda korraldatud, et ei tekiks liig suurt üleproduktiooni ja et kõrgema kutsega metsateadlased ei oleks eesõigustatud seisukorras alamakutselistele kohtadele kandideerimisel.

Metsateenijate atesteerimine.

Metsateenijate atesteerimine tuleb korraldada sääraselt, et oleks maksta pandud erapooletu ja õiglane ametniku võimete hindamine. Atesteerimist peaks toimetama selleks moodustatud komisjon, kelle liikmete hulka kuuluks osakonna esindaja.

Metsateenijate distsiplinaarkaristus.

Metsateenijate distsiplinaarkaristus tuleks uuest kavatsetavast metsaseadusest välja jätta ja karistused peaksid olema ühtlased kõigi teiste riigiteenijate distsiplinaarkaristuseseadusega.

Kutseühingutes õpperingide ellukutsumine.

Metsanduslike küsimuste käsitamiseks ja metsateenijate kutsehariduse tõstmiseks tunnistab kongress tarviliseks korraldada metsateenijate ühingu osakondades metsamehi huvitavate küsimuste läbiharutamist õpingide töö alusel ja ekskursioonide korraldamist oma või naabermetsakondadesse tähelepanu väärivate metsanduslike töödega tutvunemiseks.

Valimised põhikirja järgi.

Eesti Metsateenijate XII kongress otsustas valida seitsmeliikmelise E. M. Ühingu keskjuhatus.

Valimine otsustati teostada kinniselt, kuna kongressi juhatusel avaldati säärane soov.

Juhatus kandidaatideks seati üles alljärgnevad saadikud, kes hääletamisel said hääli järgmiselt:

1. O. Uustal — 38, 2. J. Pipar — 63, 3. A. Sprenk — 55, 4. Salum — 54, 5. G. Kahlberg — 48, 6. V. Volens — 60, 7. Välja 37.

Eesti Metsateenijate Ühingu keskjuhatus tegevuse revideerimiseks valis XII kongress ühel häälel 3-liikmelise revisjonikomisjoni, koosseisus Ch. Leilop, Joh Teino ja F. Rehe. Kongressil algatatud küsimused.

Karula osakonna saadik A. Verrev tõstab üles metsaametnike küttepuude normi suurendamise küsimuse 10 r.-m. võrra, arvesse võttes, et metsaametnikel kasutada olevad vanad eluhooned kütet rohkem vajavad kui praegune norm seda ette näeb.

Metsainspektor Telem selgitab metsaametnikele küttepuude väljaandmist ja avaldab arvamist, et küttepuude normi suurendamiseks on väljavaateid olemas surnud metsast ülestõtamiseks ettenähtud puude arvel.

Peale selle esitatakse kongressi juhatusel rida sooviavaldusi, mida kongress otsustab edasi anda keskjuhatusel läbivaatamiseks ja kaalumiseks ning tarbekorral vastavate samade astumiseks.

Pärast seda kongressi juhataja Leilop tänab kongressi saadikuid tehtud töö eest ja tähendab, et käesolev kongress on eelmistega võrreldes kõige asjalikum olnud, ja lõpetab kongressi kell 21.00 riigihümniga. Pärast seda avaldab kongress kongressi juhatusel tänu tehtud töö eest.

Kongressist võttis osa 75 osakonda 89 täisõigusliku saadikuga ja peale selle 11 metsaeriteadlast keskasutusest ja kohtadelt ühingu põhikirja § 24 p. a. kohaselt sõnaõigusega.

Järelmärkusi XII kongressile.

Teatavasti kutsus kongressi saadikute hulgas üldise imestuse esile Võru osakonna esindaja teguviis, kes metsateenijate kutsele ettevalmistamise küsimuse arutamisel esines seisukohaga, et Voltveti metsakoolist meil ei olevat mingit kasu. Sellekohane märkus on ära toodud ka ajakirjanduses („Vaba Maa“ nr. 57 — 8. III s. a.). Nimelt olevat Võru metskonnas selgunud, et endised urjadnikud täidavad metsniku kohuseid palju paremini kui seda teevad Voltveti metsakooli lõpetajad.

Ka ülikooli õppemetskond valmistavat väga puudulikult ette metsavahi õpilasi. Viimane asjaolu olevat jällegi tulnud päevavalgele nende metskonnas. Tema ja Võru metsaülema arvates olevat kõige sobivam ülalnimetatud metsateenijate ettevalmistamiseks „oma“ metskond. Kuivõrd võimelised on endised urjadnikud meil alamaid metsaamet-

nikke ette valmistama, seda selgitas nende ridade kirjutajale ülikooli katseasjanduse assistent hra Kohh, kes ise on olnud lektoriks ülikooli õppemetskonnas vanadele metsnikele korraldatud täienduskursustel. Hra Kohhi seletuse järgi olnud paljud kursuselased väga puudulike teadmistega. Samal ajal seletanud üks nõrgemate teadmistega isik, tal olevat kaks metsavahiõpilast. Hra Kohh aga arvas, et too isik on täiesti võimetu midagi õpetama metsaasjandusse puutuvaist küsimusist, küll aga võiks õpilasile anda juhatust oma sõnnikuveo või heinaniitmise kohta.

Igatahes oleks väga soovitatav, et osakonnad tulevikus kongressile valides saadikuid määraksid sinna isikud, kes üldsuse ees oma teguviisiga neile antud mandaate ei naeruvääristaks ja suudaksid püsida asjalikkuse piires.

A. J.

Metsniku nimetus.

Metsniku nimetuse üle on sageli olnud arutusi küll metsameeste omavahelisel koosviibimisel, era-jutuajamisel, kongressidel ja vist, kui õieti mäletan, ka „Eesti Metsas“, ja nagu kuulda taas, viimasel metsateenijate kongressil. Kunagi ei ole aga selle nimetuse vastu midagi mõistlikku toodud ette. Oleks arusaadav, et kui ameti nimetus ei vasta ametniku tegevusele, siis oleks tarviline see asendada kohasemaga, aga asi ei seis selles. Metsniku nimetus vastab täiesti mõistele, millega seotud metsniku tegevus või, veel julgemini öeldult, metsniku nimetus on keeleliselt parem kui temast kõrgemal seisva ametniku, metsaülema, nimetus. Enamikus on vastased leidnud, et sõna „metsnik“ on halvakõlaline ja rahva suus moonutatakse see veel halvakõnalisemaks (?!). Olgem aga siis järjekindlad ja visakem oma keelest välja kõik nik-lõpulisel sõnad, nagu aednik, mesinik, rentnik, kodanik, ametnik, kohtunik (kuidas küll kohtunikud peaksid oma ametinimetust häbenema!) jne., kuid see ei kuulu metsameeste võimkonda. Nimetus on sõna ja sõna kuulub keelesaaduse, mitte metsa-seaduse alla, ja keelega tegelevad keelemehed, mitte metsamehed. Tõsi küll, et oskussõnade loomisel vajatakse ka

vastava ala eriteadlaste nõu, aga ainult selles ulatuses, kui palju vastab sõna väljendada tahetavale mõistele, sõnale vormi andmine on aga puhas keeleteaduse asi ja muil teadusil pole sellega midagi tegemist. Pealegi pole sõna „metsnik“ mõni uus sõna — vähemasti tarvitas metsateadlane Maurach enda kohta eesti keeles nimetust „ülemmetsnik“. Mis puutub nimetuste moonutamisse, siis peab ütlema, et kui mingisugune vaen, pahameel või lihtsalt ulakusel põhjenev tõgamise tahe selle kutsu välja, siis pole sinna midagi parata, muudetagu nimetus või ingel-ilusaks, moonutada on teda võimalik ikkagi. Isiku tõgamine aga kaob isegi, kui isik väärikalt käitub. Moonutamise asjas tuletatagu meele näit. nimetust „konstaabel“, mil terve trobikond väänatud teisendeid, ja veel muidki nimetusi. Kes vastutab, et „metsniku“ asemele soovitatud „metsa konduktor“ ei kutsu esile väänamisi? Tõgajad on niisuguses asjas leidlikud. Soovitan seepärast ametivendadele-metsameestele jätta keelesaaduse rahulikult keeleteaduse ja nende hooleks, kel on keeleinstinkti ja selleks annet ning arusaamist, ja ärgem tõstkem seda küsimust enam iialgi üles, muidu naeruvääristame ainult endid.

Metsnik K. Läll.

Haavlipüss.

H. P.-pp.

(Järg.)

V. Püssiraud.

Püssiraud on toru, väga sileda-pinnaline, milles põleb ära püssirohi ja sellest tekkinud gaasid viskavad välja haavilaengu. Raudade vastupidavusest oleneb laskuri-küti hädaohutus ja raua õigest ehitusest — õige jooks ja löögi-jõud. Seega siis — raud on püssi tähtsaim osa.

Parimaks püssiraua materjaaliks on hea teras, vastupidav, painduv ja sitke.

Salakütt. Ükskõik, kellel jänes ninaalt läbi jookseb, siis kui tal püssi kaasas pole.

Paljud firmad teevad üliväga head terast, nagu Wickers, Leopold Bernardi, Krupp ja teised, rääkimata Ameerika firmadest, kes kõik valmistavad väga häid terase sorte.

Terasele nikli, kroomi, volframi ja molübdeeni juurelisamisega õnnestus saada väga häid tagajärgi terase omaduste kõigekülgeks tõstmiseks. Eriti

väga suure nikli protsendi juurelisamisega saadi n. n. mitteroostetav teras, mis ka tõesti peagu sugugi ei roosteta. Mõnedele terase sortidele ei avalda mingisugust mõju isegi keev kontsentreeritud väävlilhape. Paljud terase sordid on peale selle veel väga vastupidavad ja sitked. Niisuguseid raudu valmistavad Vinchester, Böhler (antinit), Krupp (nirosta). Sellest terasest püssiraud, ta valmistusel ettetulevate raskuste tõttu, tulevad palju kallimad teistest, harilikest raudadest. Eesti rahas oleks hinnavahe umbes 30—40 krooni püssilt. Krupp pidavat isegi kuni 100 krooni võtma rauapaarilt lisatasu.

Püssiraudade pikkusel on teatud mõju laskmisele ja ka püssi tasakaalustamisele, s. o. ta käsitamisele laskmisel. Teab ju iga kütt, et liig pika püssiga on tülikas ümber käia, eriti metsas, ja raske tabada märki kiirlaskmisel, nagu lennust. Varem, kui püssirohi oli halbade omadustega, oli pikk raud veel kuidagi mõeldav, kuid nüüd on see täiesti üleliigne. Ka liig lühikeste raudadega püssist on sihtimisel mõningaid raskusi, kuid kõigest sellest saab kergesti üle vastava laengu, tongide ja troppide valikuga, mis käesolevale püssile on kõige kohasemad.

Kaliiber on püssi rauaõone sise-mine läbimõõt. Juba ammu on kaliibrite äramärkimiseks tarvitatud palju umbkaudset. Suuremate haavlipüsside ja stutserite kalibreerimise aluseks võeti ümarguste tinakuulide arv ühes naelas. Nii tähendab kaliiber 12, et sellele kaliibrile ümargusi tinakuule võib 0,410 kg (1 naelast) puhtast tinast valmistada 12 tükki, 24-dale kaliibrile 24 tükki jne. Järelikult, mida suurem number, seda vähem on rauaõone läbimõõt. Kuid et naelad mitmesugustes riikides on väga mitmesugused ja rauad puuriti

mitte alati täpselt, siis hakati hülsede valmistama mitmesugusest materjalist, mitmesuguses paksuses seintega, kuna rauad puuriti hülsi siseseinte järgi. On selge, et ühesuuruste hülsi väliste mõõtude järgi on nende sisemine mõõt lai, kui hüls on õhuke, ja kitsas, kui ta on paks, kui ta on näit. papist. Kaliibri nimetus mõlemal juhtumil on üks ja sama, olgugi, et see sugugi ei vasta käesolevale rauaõone läbimõõdule, mis paljusid kütte, kes pole asjaga küllalt tuttavad, võib viia eksitusse. Isegi ühesarnastes raudades, näit. kal. 12, mis tehtud papphülside tarvis, tuleb ette suuri lahkuminekuid mõõdus kuni $\frac{3}{4}$ mm ja see mõjub tunduvalt laskemoona, eriti troppide, valikule. Siis kuuli kohta — üks, mis lahtiselt läbib raua 18,8 mm läbimõõduga, võib purustada raua, mille läbimõõt on 18,2 mm. Need on aga kõik raudade mõõdud, mis tehtud kal. 12 papphülside tarvis.

Paksu vaskhülsi tarvis puuritakse 12 kal. 19,35—19,20 mm ja õhukesele vaskhülsile 19,60 mm. On selge, et see on koguni teine kaliiber, mis on ligidane 10 kaliibrile, mis puuritud papphülsile, ja siin rohulaeng ja tropid peavad olema juba sootuks teised.

Missuguse hülsi jaoks käesolev raud on puuritud, on väga kerge tunda proovimärkidest, sest märgid lüüakse kooskõlas tegeliku kaliibriga, kuna rauad mõõdetakse ära täpselt. Kuid võib ka nii: kergelt õlitatud rauad saadetakse tropp tagantpoolt umbes paarikümne sentimeetri kaugusse ja valatakse selle peale vahast või parafiinist mõne tolli pikkune punn. On see hangunud, siis tõugatakse punn tahapoole, rauast välja. Kui nüüd raud (nagu see enamasti ikka on) on tehtud papphülsiga, siis selle punni ots läheb papphülsisse parajasti sisse, kuna vaskhülsisse väga lähedasti, jättes enese ümber tühja ruumi. Kui raud on aga puuritud vaskhülsile, siis punn papphülsisse üldse ei sünni.

St. Etienne'i suurtes vabrikuis on praegu tarvitusel järgmised kaliibrite mõõdud, mis peagu võrduvad rahvusvahelistele mõõtudele, arvestatud papphülside tarvis:

kal. 4 — 23,35—23,75 m/m., kal. 8 — 20,80—21,20 m/m., kal. 10 — 19,30—19,70 m/m., kal. 12 — 18,10—18,50 m/m., kal. 16 — 16,80—17,20 m/m., kal. 20 — 15,60—16 mm., kal. 24 — 14,70—15,10 m/m. ja kal. 28 — 13,4—14 m/m.

Raudade paksus on samuti tähtis püssi vastupidavuse ja võttevõime suhtes. Katsete varal on tehtud kindlaks, et püss, mis vaevalt-vaevalt kannab välja gaaside surve, ei saa kiidelda oma võttevõimega, ja pealegi on tema käitlemine seotud mõnesuguse hädahuga. Liig paksud rauad aga teevad püssi raskeks ja siis ta käsitlemine on väga tülikas ja takistab ka kiiret laskmist, on ka raske ja väsitav kanda. Igatahes on soovitatav, et haavlipüssi raua iga seinapaksus (kohe eelpool padrunipesa) ei oleks alla 3,50, aga veel parem, kui 4 mm, siis 22 sm kaugusel tagantotsast mitte alla 1,75, kuid parem, kui siiski 2 mm, kõige õhemas kohas 0,80, aga parem 1 mm, ja siit kuni suudmeni peab minema juba järkjärguline paksenemine. Suudmeotsa paksus tsilindriraual oleks soovitatav 1,40 ja choke'il kuni 2,00 mm, et kitsenduse eel, s. o. 7—8 sm suudmest tahapoole, paksus oleks mitte alla 1,50 mm. Kui raud peeneneb järjest suudme poole või jälle mõõdud eeltooduist suuresti erinevad, siis nendelt püssidelt head võttevõimet pole loota. (Seda tuleb tihti ette kergete kaheraudsete Belgia, Austria ja ka mõne Saksa vabriku püsside juures.)

Püssi väline silumine peab olema täiesti laitmatu, õige, ühetaoline ja mitte n.-n. lametatav pind; igas kohas püssiraua ulatuses, võetud läbilõikes, peavad seinete paksusmõõdud olema täiesti võrdsed.

Puurimine on tähtsaimaid püssi heas või halvas võttevõimes ja seepärast haavlipüssi rauad peavad olema puuritud ühtlaselt ja ümmarguselt terve nende rauaõonte ulatuses, padrunipesa peab olema vahetult rauaõone pikendus, kuid mitte viitu seatud, padrunipesa ots rauaõone algusega peab olema ühendatud mitte astmega (kuhu harilikult koguneb tahma, mis takistab mõnikord hülsi äärte õiget asetumist

padrunipessa), vaid koonuetaoliselt ja mitte väga pikalt. Kui rauaõõnes ja padrunipesas on väike erinevus nende läbimõõtudes, siis koonuse pikkus võib olla 2 mm ümber ja suure erinevuse juures (kui rauad on valmistatud papphülsidega laskmise tarvis) 6 mm ümber, kuid kunagi mitte üle 10 mm.

Kui padrunipesa on liig avar, siis hülsid lõhkevad või paisuvad suureks, aga kui see on liig kitsas, siis padrunite asetamine nendesse on raskendatud ja osalt mõjub see ka laskmisele. Siis servalõige padrunipära ärte tarvis peab olema niisugune, et padrun kinnise püssi juures ei loksuks ette- ja tahapoole.

Rauaõõs puuritakse kas terves ulatuses ühejämeduseks või jälle eestpoolt, s. o. suudme poolt, veidi kitsamaks. Esimesel juhtumil on raud puht-tsilinder. Kui kitsendus on väga väike, vaevalt märgatav, siis raud on pool-choke, aga kui see on silmale selgesti nähtav, siis choke. Nende kitsenduste vormid on väga mitmesugused. Praegu loetakse parimaiks choke'ideks niisugune puurimisviis, kus raud terves ulatuses, kuni umbes 5 sm suudme eel, on puht-tsilinder ja siis umbes 2 sm ulatuses moodustab parabolse kitsenduse ja sealt edasi kuni suudme äärelõikeni (otsami) umbes 3 sm ulatuses läheb edasi jälle tsilindrina, ainult läbimõõdult vähemana.

Raudade raskusel on suur tähtsus püssi käsitamise hõlbustamiseks temaga ümberkäimisel laskmisel. Kiire laskmise juures, näit lennust — kui püssi tasakaal pole hea, raskus ette- või tahapoole — on temast lasta ebamugav ja raske ka tabada. Raskuse keskpunkt peab lasuma kahe sihtimis-asendis oleva käe vahelkohal.

Kui püssiraudade tasakaal on raudade tagaotsast $2\frac{1}{2}$ sm kohale ja kokkupandud püssil samast kohast 8 sm kaugusele, siis seda tuleb lugeda rahuldavaks tasakaaluks. Kõige paremaks loetakse aga tasakaal püssile $4\frac{1}{2}$ sm kohal, lugedes raudade tagaotsast.

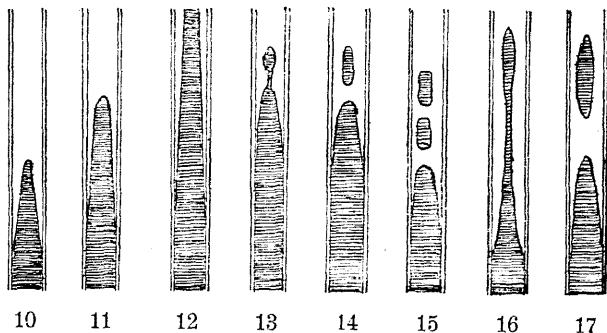
Väga tähtis on raudade kokkujootmine. Et see vastaks kõigekülgeile nõudeile, siis rauad peavad olema

sirgjooneliselt joodetud kokku.

Raudade vigu leida ja puurimise korralikkust kontrollida pole sugugi raske ja neid võib vaadelda lihtsalt silmaga. Alljärgnevalt lühike seletus selle kohta:

Püssiraudades ettetulevad suuremad vead on nähtavad lihtsalt vaadates läbi raua õõne vastu valgust, kuid vähemad vead, nagu mõlgid, paisutused, kõverused jne., esinevad meile n. n. varjudena.

Et leida need varjud, tuleb kõigepealt raud eemaldada laest, nad hästi ära puhastada ja kuivaks nühhkida. Seistes või istudes otse vastu akent, kust tingimata peab olema vaba vaade välja, vastu taevast (et puud, majad jne. ei varjaks vaadet), juhtida püssiraua ots akna ülemise ruudu keskele.

Esialgsel vaatlemisel, olles sellega harjumata, ei näe me ühtki varju, kuid kui langetame alla või tõstame ülespoole raua otsa, siis, jõudes ühe — kas alumise või ülemise — raami põikpüüni, näeme, et mingisugune tume vari libiseb raua õõnt mööda. See ongi otsitav vari. Alul ta on väike, kuid raua otsi järkjärgult langetades või tõstes vari, liikudes suudme poole, suureneb järjest pikkuselt ja laiuselt ja ulatub isegi suudmest välja (vaata joon. nr. 10, 11, 12).

Täiesti sirges, õiges rauaõõnes varju välised küljed oma liikumise terves ulatuses ei muuda oma vaevalt märgatavat poognasarnast vormi. Kui varju teel on aga vähimgi kõverus, siis varju külgede vorm muutub, nagu näha joon. nr. 13. Varjud isegi võivad ligineda üksteisele kuni kokkupuutumiseni ja katkedagi kaheks, jättes valgustatuks koha, kus on kõverus (joon. nr. 14).

Kui rauaõõne ühel seinal on mitu

suurt kõverust (ka paisuvus ja teisi sääraseid vigu), siis vari jaguneb osadeks, nagu joon. nr. 15. Suured lame-
dad kõverused muudavad varju vormi
nagu joon. nr. 16. Mida suurem on kõ-
verus, seda pikem on ka varjude vahe
(joon. nr. 17). Joon. nr. 15 näidatud kõ-
verused ei ole kõik korraga nähtavad,
vaid nad ilmuvad sedamööda, kuidas
langetame või tõstame raudu vaatlemi-
sel, s. o. varju edasilikumise kohaselt.

Nii tuleb raudu vaadelda igast kül-
jest, neid pöördes ringi, ja pealeselle
mõlemaist otsist.

Järsud paisuvused, nagu vöödid, mu-
hud jne., paistavad esimene — tumeda
rõngana ja teine — tumeda täpina.

Choke-raudad vaadatakse läbi samuti
nagu tsilinderrauadki, ainult nende va-
ri, vastavalt sellele, kui järsk või pikk
on choke ja kitsendus selle eel, muutub
ka vastavalt.

Vintraudades, eriti väikekalibrilistes,
on varjude leidmine palju raskem, sest

vastavalt kaliibrile on ka varjud väike-
sed.

Pealeselle raskendavad vaatamist
vintlõiked. Kuid harjunud siledapinna-
lise püssiraua vaatamisega, pole vint-
raua vaatamine sugugi raskem.

Algajale on kõige raskem varju
„leida“, s. o. seda näha, kuid kui see
kord juba on käes, siis ülejäänul selgub
iseendast. Et läbivaatamist kergendada,
on hea raudu millelegi tugeada, näiteks
kas-või tooliseljale, istudes ise mõnel
madalamal istmel. Siis vaatlus sünnib
rahulikumalt ja ka käed ei väsi ära.

Püssiraua suudmepoolne ots peab
olema täiesti vertikaallõikega. Kui ta
aga on kuhugi poole viltu, missugune
koht siis tingimata on ka lühem, siis
järelkult sinna poole suundub ka laeng.
Mõnesugusel juhtumil võib seda kasu-
tada aga küll püssi laengu lennuuuma
muutmiseks, kuid seda võib teha ainult
püssimeister.

(Järgneb.)

Katastroof korbisajahil.

A. Janson.

Iga jahiharrastaja ja eriliselt metsa-
mees teab, mis tähendab kevad looduses.
Surnud talve järele tema tuiskude ja
külmadega ärkab loodus ja hakkab elu
pulseerima. Igal sammul puutub silma
keev elu ja mässav erootika. Ei ole
seepärast ime, kui loodusesõpra tõmbab
loodusesse mingi salapärane jõud. Nii
ka mind.

Olin nädalate viisi nuhkinud oma
kantseleis tolmuseis pabereis ja maali-
nud kuivi arve üksteise alla ning arva-
nud kokku kuubikjalgu. Aga kui siis
ilm vahepeal läheb soojaks, lumi kaob ja
esimesed korbisad õhtuti teatavad oma
kohalejõudmist, siis võtab metsamees
oma tolmunud püssi, puhastab ja seab
selle korda ja vanakuri söögu ise kõik
raamatud ja kuubikjalad. Mind vähe-
malt ei pidanud kinni ükski maapealne
vägi metsa matkamast neil jumalikel
kevadõhtuil.

Ühel niisugusel kirjeldatud kevadõh-
tul lõpetasin oma päevase kantseleitöö
ja kavatsesin just püssi järele haarata,
kui väljas kuulsin vankrimürinat. Et

mul igal kevadel käis palju jahivõõraid
ja need mind pikapeale hakkasid tüüta-
ma, siis soovisin arvatava külalise maa-
le, kus pipar kasvab. Kuid siiski, viisa-
kuse pärast ruttasin külalisele trepile
vastu. Ja kes see oli? Minule tuntud
paruness S. Tema oli kui kirklik jahi-
harrastaja ja hea laskja meie jahiring-
konnis tuntud ja kardetud ja nimelt see-
pärast, et ta laskis mõnestki mehest pa-
remini ja armutult tõgas mõndki püha-
päevakütti.

Teda nähes paranes minu meeolu
esimesel hetkel, sest ilusate naiste vastu
on mul ikka teatav nõrkus olnud, aga
tema omas mu erilise sümpaatia oma
hea laskmise ja suurte jahikogemuste
läbi. Ta oli palju reisinud ja lugenud
ja mõistis kõike nähtut ja läbielatut
mahlakate värvidega võluda kuulaja sil-
made ette.

Ilus õhtu oli ta metsa meelitanud.
Minu rajoon oli rikas eriti korbisate
poolest ja oli seal paiku, kus jahimees
õhtu jooksul võis teha kümme ja enam-
gi lasku, aga oli ka halvemaid. Ma vii-

sin siis oma kena külalise parima koha peale, millise minu iga-aastased külalised olid ristinud non plus ultra'ks. See koht oli suure metsa serval märga heinamaad läbistav seljandik mõningate kuuskede ja mändidega. Nöörsirge kõrge metsaserv ulatus kilomeetrisse ja just seda metsaserva mööda armastasid korbitsad teha oma lõbulende. Kirjelatud seljandikule viisin siis ka oma võluva külalise ja määrasin talle oma kogemuste järgi parima paiga. Paruness torkas oma toolkepi maa sisse, istus ja

Üks segajahiseltskond.

Foto D. Hint.

võttis taskust kuld-portsigarri, pakkus mulle sigaretti ja pistis ka endale ühe ilusasse huulisse.

Nii ta nüüd seal istus nagu amatsoon, rohekashallis jahikostüümis, peas rohekas viltkübar, ilustatud tedresaba sulgedega, põlvedel põigiti Collath, kaliiber 16. Jahivaimustus ja kevadine metsaõhk olid tema põskedele värske puna kutsunud esile. Seda ilusat nägu räämisid tumeblond juuksed. Paruness palus mind jääda oma lähedusse, millise soovi mina ka meeleldi täitsin.

Nii istus siis nüüd haaravas läheduses see Aphrodite ja puhus oma ilusaist huulist suitsurõngaid õhku. Mina vaatlesin teda kõrvalt ja mu aju läbistasid mitmesugused mõtted. Mulle tuli meele saksa rüütli te siiatulek, meie orjasta-

mine, 1343. aasta, Pühajärve ja Anijameeste peksmine, Mahtra sõda, 1905. aasta karistussalgad ja palju muid parunessi esivanemate ja vanemate patte. Aga kui ajad muutuksid ja mõisnikud meile viimaks alla jääksid, kas suudaksin mina sellele kenale inimlapsele tasuda tema vanemate pattu? Seal korr-korr-piits-piits. Paruness kargas oma istmelt püsti, heitis püssi palge, laskis korbitsa endast mööda lennata ja laskis siis teravvinklis järele ning lind langes hääletult maha. Minu Roland apoteeris ja pani linnu meie jalge ette maha. Parunessi tuju aina tõusis. Asusime jälle oma kohtadele ja ootasime asju, mis pidid tulema. Mõni hetk hiljem lendas teine korbits, aga seekord teisest küljest ja otse meile vastu. Paruness oli aga liig äge, laskis otse vastu ja ka mööda. Nüüd möödus enam kui veerand tundi, kui jälle mitmel pool meist eemal kuulsime mõningaid hääli. Aga nüüd, — meie selja tagant lähenes korr-piits-korr-piits ja korbits lendas üle parunessi pea. See istus oma kepptoolil ja laskis otse seniiti. Korbits langes maha, aga paruness oli ka oma ta-

sakaalu kaotanud ja lendas tagurpidi seljale, jalad püsti nagu paadimastid.

Mina ruttasin paari sammuga õnnetuskohale ja aitasin ta üles. „Ah,“ oigas paruness, „missugune äpardus.“

„Kas saite haiget?“ küsisin mina.

„Ei, aga . . . .“

„Mis aga?“ küsisin.

„Kas te nägite midagi?“

„Kahjuks mitte midagi,“ vastasin.

„Teil on huumorit, teete võllanalja minu äparduse üle. Aga olgu. Ärge sellest kellelegi midagi rääkige.“

Mina olen ka sõna pidanud. Nüüd on sellest 25 aastat mööda, paruness on Eestist ära sõitnud ja seepärast ei usu, et see väike lõbus lugu kedagi võiks valusalt puudutada.

Kas on nimetus „metskits“ õige?

Meie metsades elutseb loomatõug, kes kuulub põtrade sugukonda, see on hirm, keda meil valesti nimetatakse metskitseks. Meie hirm on põtrade (*Cervus*) sugukonnast ja on umbsarveline. Teda kutsutakse saksa keeles Reh (*Cervus capreolus*), ta kannab haralisi umbseid sarvi. Kits kuulub aga Capra sugukonda ja tal on laiakad lest-sarved.

Oleks soovitatav, kui meie asjatundjad ja teadusmehed selle üle kord võtaksid sõna ja seletaksid ära, kuidas see metskitse nimetus on tekkinud. Inimsugu on kõigile loomadele annud nimed nende omapärasuste järgi ega sega ialgi lehma ja lamba nimetusi, samuti ei tohiks ka kitse segada hirvega. Saksa keeles hüütakse hirmetallesid „Rehkitzen“, — vast on metskits eesti keeles tekkinud sellest nimetusest. A. Janson.

Metsaametnikud hävitasid üle 10.000 röövlindu.

Metsaametnikud ja -teenijad, kes neile teenistuslikult alluvais metsaosades soovisid pidada jahti, olid riigimaade ja metsade valitsuse poolt 1927. a. maksma pandud korralduse põhjal kohustatud hävitama teatava arvu röövlinde. Käesoleval aastal saabunud andmeist selgub, et metsaametnikud-teenijad on nimetatud korralduse täitmiseks 1931. a. jooksul hävitanud 11.145 mitmesugust röövlindu ja 198 röövlinnununa.

Hävitatud on alljärgnevaid röövlinde ja mune:

Kanakulle	113	ja nende mune	21
Rabapistrikke	492	” ” ”	10
Raudkulle	91	” ” ”	8
Pasknääre	3583	” ” ”	—
Harakaid	1876	” ” ”	22
Hallvareseid	4613	” ” ”	137

Seega on metsaametnikud-teenijad 5 aasta jooksul hävitanud 91.190 mitmesugust röövlindu ja 12.148 muna. Sellest arvust nähtub, et metsaametnikud röövlindude hävitamisele asusid täie energiaga ja arusaamisega, et see aitab kaasa jahimajanduse paremale järjele tõstmiseks ja võimaldab väiksemate jahiloomade ja lindude julgeolekut ning siginemist.

Võrreldes eelmisel aastail saabunud andmeid käesoleval aastal saabunutega nähtub, et kahjulikest lindudest on hävitatud kanakulle ja raudkulle palju vähem kui möödunud aastail, mis arvata-vasti tingitud nende üldisest vähenemisest. J. T—o.

Röövlinnud . . .

„Ah, röövlinde võib igal ajal hukata. Olge paikene siis kulla metsasaks ja tulge põmmutage mu juurviljaaiast naabri kanad koa maha puha!“

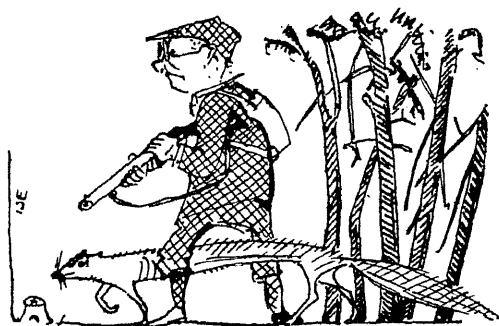
Mõtuste arv suurenenud.

Alates 1926. a. teevad metsaametnikud igal aastal märtsi- ja aprillikuis riigimetsis asuvate mõtuste mänguplatsid kindlaks ja korraldavad neil mängivate mõtuste registreerimise. Keskasutusele saabunud andmeist selgub, et riigimetsis asuvate mõtuste arv on esimesest lugemisest kuni 1931. a. tõusnud 62,12% võrra ja jagunenud möödunud aastail järgmiselt:

1926. a.	1927 a.	1928. a.	1929. a.	1930. a.	1931. a.
402 m. p.	411	301	321	360	462
<hr/>					
1404 m.	1736	1810	1533	1690	2061

M ä r g e : Murdjoone peal on mänguplatside ja all mõtuste üldarv.

Eeltoodud andmeist nähtub mõtuste mänguplatside arvu kõikumine, mis arvatavasti tingitud metsatükkide likvideerimisest ja muist teadmata põhjustist.

„Kus pagan see rebane küll jäi?“

Teatavasti valivad mõtused endale uue mänguplatsi või ühinevad muil mänguplatsidel asuvate mõtustega seni, kuni nad leidnud uue platsi, ka sel juhul, kui vahepeal nende mänguplatsi lähemas ümbruses kasvav mets maha raiutud.

Mis puutub 1929. a. näidatud mõtuste arvu langemisse, siis ei näi see olevat tõenäoline ja arvatavasti oli sel juhul tegemist puuduliku ja ebatäpse lugemisega.

Riigimetsis asuvate mõtuste arvu suurenemise põhjuseks võiks olla aastate vältel mestaametnike ja organiseeritud jahiliste poolt ettevõetud massiline röövlindude hävitamine, jahikaitse- ja hoiumetsade moodustamine ning jahimajanduse arendamine ja korraldamine.

Mõtuste laskmine on võimaldatud seni ainult jahimajanduse nõudeile vastavalt. Laskmiseks olid nähtud ette ainult vanad kused, kes segavad teiste mängu ja takistavad noorte lähenemist kanda-

dele. Laskmise üldarv on seni kõikunud 4,9 kuni 7,1% vahel, arvates mängivate mõtuste üldarvust.

J. T—o.

Mälestusi riigimetsateenistusest Ida-Siberis.

P. Erik.

Sihote-Aliinidel.

Juba see sõna „Sihote-Aliin“ paneb mu südame rõõmsamalt tuksuma. Mina tunnen seedripuumetsade vaiguküllast lõhna, kuulen taiga saladuslikku kohinat ja näen enda ees mäehiiglast pilvedesse kaduvat. Ei — ma seisan nende hiiglaste harjadel ja imetlen, kuidas pool maailma on end laotanud inimsilmade ette nagu peopesale. Kuid niikaugele kui ulatub silm nägema, tõusevad taeva poole ürgmetsade latvade tipud, vahelduvad orud ja mäeseljandikud, kuni kaovad kauguste sinasse. Kaugel silmapiiril, seal, kus maa ühtub taevavõlviga, läigib idas midagi just taevavõlvi all: see on Jaapani meri.

Sihote-Aliini mäeseljandik asetseb Ida-Siberis Jaapani mere kaldal. Lõunast algab see Sui-funi jõe legendikust Vladivostoki linna läheduselt ja ulatub põhjas Amuri jõe suuni. Pikkuselt umbes 1100 km, laiuselt võtavad mäeseljandiku harud enda alla keskmiselt 200 km laiuse maa-ala. Mäeseljandiku kõrgemad tipud künnevad üle 2000 m kõrgusele merepinnast. Mäeseljandik lookleb peaaegu paralleelselt mere-

kaldaga, sellest eemal olles 60—120 km kaugusel.

Kogu see mägede ja orgude alla mahutatud maalahmakas on kaetud põlise metsaga. Neisse metsadesse tungisid riigi poolt organiseeritud metsaurijate salgad esimest korda vist 1907. a. Uurimise alla kuuluvad maa-alad jagati rajoonidesse vesikondade järgi, nii et nende rajoonide piirid moodustasid mäeseljandikud, mis lahutasid vesikondi. Ülevaate säärasest rajoonist sai kohati sõjaväetopograafide poolt linnutiivult koostatud kaartidest, kohati sai esimesi andmeid kohapeal elutsevailt küttidelt.

Metsaurimise salku säärasesse rajoonidesse välja saates varustati neid nagu ekspeditsiooni metsikuile maile. Anti ligi terve suve peale toidumoon ja kehakatte tagavarad, telgid peavarjuks, apteek, püssid ja laskemoon.

1913. a. saadeti mind ühte säärasesse rajooni metsaurimise töödele maa-möötjaks. Uurimissalk koosnes: salga-juhust noorem-taksaator Anton Milevskist, kahest maamöötjast, Vatslav Lempitskist ja nende ridade kirjuta-

jast, ja 34 metsatöölisest. Uurimise alla oli määratud Ussuuri jõe haru, Sandagou jõe bassein. Rajooni pikkus põhjast lõunasse küünis üle 100 km. Sihid tulid sisse lüüa ainult ühes suunas — läänest itta paralleelselt üksteisega iga nelja versta tagant. Sihtide algpunktideks oli Sandagou jõgi või selle äärsed talude maad, kuna lõpppunktideks oli kõrge Sihote-Aliini mäeseljandik või selle harud.

Töölised metsaurimise töödele pagati Nikolsk-Ussuriiski linnast, samast osteti 6 hobust, toitu ja muud tarvilist moonu ja liiguti mööda tolmuseid teid uurimise alla kuuluva rajooni keskkoha, Anutsino alevikku, kuhu eelnimetatud linnast oli ligi 150 km. Selle vahe-maa sõitsin ära ratsa transpordi juhina.

Anutsino alevikku jõudes asutasin sinna moonalao keskkoha, sinna sõitsid minule järele ka salga vanem ja kolleeg perekondadega, missugused perekonnad jäid alevikku suvitama. Alevikust liikusin lõunasse ligi 40 km ja võtsin ühelt talude maade piiritulbalt sihituse hommikusse ja panin kirved sihi peal paukuma.

Kui möödunud aastal taigasse astudes kõik oli tundmatu, ise taiga eluga olin harjumatu, siis käesoleval aastal astusin taigasse kui oma kodukohta. Töötingimused selles rajoonis olid aga palju raskemad kui möödunud aastal. Et sihid tulid sisse lüüa ainult ühes suunas, siis tuli metsa all alatasa edasi liikuda ega saadud tööajal suve jooksul kaht ööd mööda saata ühel ja samal kohal. Laager löödi öhtul üles sinna, kuhu sihi raiumisega välja jõuti. Järskude ja kõrgete mägede tõttu oli takistatud liikumine hobustega. Toidumoon ja magamisriided viisid töölisel edasi seljas. Neil sihiraiumise töödel ei saanud tarvitada ka telke, mis on rasked kanda. „Taigas on nõel raskuseks,“ ütleb taigalaste vanasõna. Vihma kaitseks kanti ligi presentriiet, mis teibaist telinguile ülestõmmatult andis küllaldaselt vihma eest varju. Selgetel öödel magati aga lageda taeva all sääsikuis, mis sääskede ja muude lendavate õeluste eest andsid palju paremini varju kui suured telgid.

See, mis oli töölistele eriliseks ras-

kuseks — rännak iga päev ühest kohast teise — sai neil metsa uurimise töödel minule peamiseks huvipunktiks. Sel edasitungimisel mööda tundmatut maad möödusid igapäev maakohad, üks ilusam kui teine, avanesid silme ette mäeveergudelt suurepärased panoraamid ja vaheldusid mitmesuguseist puistikest koosnevad metsad. Alatasa oma iseloomu muutev maapind nõudis määramõõtjalt topograafiliste tööde suhtes pinevat tähelepanu. Valged planšetid muutusid varsti mägesid ja orge kujutavaist horisontaalidest mustaks, olgugi, et nende vahel oli 20 sülda ja maa-koht võeti üles planšettidele mõöduga 2 versta tollis.

Esimene siht, mille mina kõrgele Sihote-Aliini mäeseljandikule üles tõin, viis mööda kõrgeist eraldi seisvast mäest. Selle otsa oli sõjaväe topograafide poolt püstitatud vaatetorn ja määratud kindlaks trigonomeetriline punkt. Sellele mäeharjale tuli üles lüüa sideliini sihilt, et kontrollida planšetile ülesvõetud maa-koha asetust pikkus- ja laiuskraadide suhtes. Kõrgeist vaatetornist uurimise alla kuuluvasse rajooni pilku visates paistis mulle päris võimatu selle mägede ja orgude rägastiku kujutamine planšetile. Kuid topograafiliste tööde arenemisel muutus maastikupilt selgemaks päev-päevalt. Igast uuest jõest ja mäeahelikust üle minnes kerkis küsimus: kust said need oma alguse, kuhu voolasid jõed välja või kus kadusid mäeseljandikud lausikmaale? See andis põneva huvi edasilikumisel igale sammule. Maastik oli väga muutlik ja tuli ette, et seal, kus arvasid üles kerkivat mäeseljandiku, leidsid eest oru, või vastupidi. Nii juhtus, et teise sihi sisseraiumisel pidime peakõrgustikule jõudma 20 km kaugusel. Jõudes sinna suurele kõrgustikule selgus, et peakõrgustik seisis veel meie ees. Töötades veel ühe päeva jõudsimise öhtuks kõrgustikule, kus selgus, et seegi veel ei olnud peakõrgustik. Alles teise päeva öhtuks löime sihi peakõrgustikule välja. Olime tõusnud merepinna ligi 2000 meetrit kõrgemale. Mäeaheliku kaljune selg lubas vaatepilti mõlemale poole alla. Loojeneva päikese käes sätendasid mägede tipud, orgudesse laskusid aga tumedad varjud. Midagi muinasjutuliselt suurejoonelist,

mis kõikjal kandis ürgaegade pitsatit, peitus mägede reljeefis, metsade asetus mäeveergudele ja isegi metsakohinas. Siin polnud tunnusmärke, mis oleksid lasknud oletada inimliikumist selles piirkonnas kunagi varemalt. Ja kui meie õhtul laagri lähimasse orgu üles löime ja inimesed pärast õhtusööki magama uinusid, äratas meid koera ulumine. Rahustanud penid, kuulsime selgesti, kuidas ümber laagri astus tāsaste ettevaatlike sammudega keegi metsaelanik ja oma uurimist ümber laagri jatkas koiduni. Pehmel samblal me ta jälgi ei näinud ja pidasime teda karuks. Kuid oli mehi, kes raputasid umbusklikult pead ja seletasid, et see võis olla ainult „mägede vana“.

Sihote-Aliini mäeseljäandiku peakõrgustiku all elas karusid väga paksult. Orgudes selles rajoonis leidus igal pool putketaolisi taimi, mis on karude peamiseks toiduks suvel. Mäeharjadel kasvavad õhukese koorega nulgpuud olid mähaajal siin-seal koorest puhtaks kistud ja mähakord hammastega ära kraabitud. See oli karude töö. Samas rajoonis juhtus kord, et mehed hommikul sihil ees seisvat suurt kuuske raiuma hakates äkki panid tähele liikumist ülal puu otsas ja rutuliselt puust eemale jooksid. Puu otsast laskuski alla suur must karu ja pugus metsa. Nägin seda imet mõnikümmend sülda eemal seistes pealt, kuid ei saanud püssi tarvitada, sest töölised seisis laskepiiri ees. Polnud ka mõtet karude peale jahti pidada sel aastaajal, sest siis ei kõlvanud ei nahk ega liha tarvitada.

Kuna me mäeseljäandikule jõudsime kaks päeva hiljem kui ette võis arvata, siis lõppis toidumoon enne tagasijõudmist ja tuli püksirihma kõvasti pingutada, kuid ees oli veel raske rännak, rännak Sandagou jõe ääre tagasi, kust uut sihti tuli hakata mägestikku üles raiuma ja kus seisis suurem moonatagavara. Säärast mägestikuteed käisid harjunud ronijad kaks versta tunnisi. Ehk ma küll ühes meeskonnaga tühja kõhtu kannatasin, oli siiski nende ees veidi piinlik, et mäeaheliku õiget asetust ei osanud ette arvata ja vastavalt söögimoona ligi võtta. Tõusin siis ka tagasimineku päeval varem üles ja seletasin meestele, et katsun jahiohne. Ja

see õnn naerataski mulle vastu 5—6 km peakõrgustikult eemale jõudes, kus oru põhjast sihi kõrvalt hüppas üles noor isapõder ja minu kuulist kukkus. See oli vast juubeldus, kui nälgiv meeskond leidis sihi kõrvalt värske jahisaagi, mis kohe keedeti ja praeti ja meeskonnale andis jõudu edasiminekuks. Olgugi, et minu pauk põdra pihta sündis jahiseaduses keeldud ajal, olin oma teguviisiga rahul, müüsin pandid, sarved lähimasse külla ja saatsin värsket ka salga vanemale Anutsino alevikku, muidugi seletades, miks looma sel ajal lasksin.

Piinlikkust jahiseadusest üleastumisel tundsid sel ajal küll vast ainult metsaametnikud. See oli aeg, millal Ida-Siberis peeti laialdaselt jahti „pantide“ peale ja nende ülesostjad liikusid jahirajoonide läheduses.

Veel mõned sihid üles lüües Sihote-Aliini mäeseljäandikule selgus ka selle rajoonis kasvavate metsade koosseis ja iseloom. Mäeseljäandike lõunapoolsed, tuulest varjatud veered olid kaetud seedripuumetsadega, kuna suurt osa mägestikku katsid aga kuuse- ja nulgpuumetsad. Lehtpuumetsadega olid kaetud ainult orud, kus kasvas jalakaid, saari, pupleid, toomingaid j. n. e. Lehtpuu sortidest äratasid erilist tähelepanu paplid oma hiigla mõõtudega. Nende puude sees leiduvad õnsused andsid varju mitmele mehele ja neis võis leida alati mõne looma karvu, kes seal tormide eest varjul olnud. — Metsaurijad tegid metsade koosseisu kindlaks instrumentaalselt ainult sihtidel iga nelja versta tagant. Metsade eraldamine sihtide vahel, kvartaalidel, sündis planšettidel kõrgustike järgi. See pärast tuli suurt rõhku panma maastikule ja mägestiku reljeefile: nende õige joonistuse järgi võis ka metsad õigesti ära märkida. Hea topograaf oli seega ka hea metsaurija. Süvenesin täiesti oma töödese. Mäeveerult orgu, orust üles mäeveergudele tungisin oma salgaga edasi mööda tundmata maad, sihte läbi taiga lõigates. Ahnelt uurisin iga mäekinku, iga jõekest, ja panin tähele muudatusi metsa puistikus. Õhtuti laagritule ääres istudes süvenesin mägestiku reljeefi joonistustesse, metsa ja maade kirjeldustesse päeval tehtud märkuste

järgi niisama pinevalt kui armsama kirja. Minu armsam oligi taiga, see ääretu ookean, mis elas alati täis saladust ja ootamatust. Midagi ei tahtnud ma teada elust välispool seda looduse väge. Milleks heitlevad rahvad ja poliitilised parteid ja jutlustavad vaenu endi vahel? Ääretu laas, see inimkonna häll, suudaks miljoneid oma ärakadunud poegade järeltulijaist võtta oma hõlma alla, kes tsivilisatsiooni teedel kaotanud aimuse tõelisest elust. See tõeline elu hingas vastu puutumatumust loodusest. Rahu, nagu ei kuski mujal, maitsesin taigas ja nagu unustatud oli elu, mis saadetud mööda seltskonnas. Polnud tunda seltskondlike kohustusi, polnud kuulda poliitiliste parteide vastastikuiseid närimisi. Ainult võimsalt mühas põline laas.

Kuid kadus aeg. Jõudis kätte jahiseaduses ettenähtud jahiaeg põtrade ja sokkude peale. Mind vallutas suur ja võimas jahikire ja pean tunnistama, et nii mõnigi kord sellele tõin ohvriks ka teenistuse huve. Sel ajal külastas mind kord taigas salgavanem. Tema laagrisse jõudmisel viibisin parajasti jahil. Minule teatas hobusepoiss, et jalgraja ääres, mis viis külast meie laagrisse, ta puu otsas oli näinud karupoega. Jätsin sihile oma aparaadi ja töölised ja läksin otsima puud, kus karu otsas. Leidsin selle, kuid karu polnud kuski. Puu alt viis aga läbi suur teerada. Arvasin, et noor karu ehk oli seltsinud temale järele tuleva vana karuga ja koos edasi liikunud. Läksin mööda teerada neile järele. Koeval polnud aga lusti edasi minna ja ta lonkis minu seljataga. Versta paar edasi jõudes viis teerada jõe ääre ja seal leidsin oma üllatuseks liivalt värsked tiigri jäljed. On kardetav ja mõttetult tiigrit mööda jälgi suveajal taga ajada: paksus praatsikus teda tabada ei saa, küll aga võib ta kütile kallale tungida. Loobusin tallermaad mööda edasi minemast ja tu-

lin hobuse teerajale välja. Teerada viis edasi mööda oru põhja, mille üks kallas järsu seinana üles kerkis. Korraga kuulsin ülal mäenõlvakul praginat ja punakas loom peitis end puude taha. Püss oli kui välk laskevalmis. „Tiiger luurab,“ käis mõte peast läbi. Oli õudne, kuid ühtlasi ka meelitav, et säärane loom püssi ette sattunud. Laskepositsioon oli väga hea. Piilusin ainult puude vahelt, et näha, kus pea, kus saba. Ja seal silmasin äkki, et punasel loomal olid sarved peas: mäenõlvakul seisis suur ja tore sokk. Lasksin ja sokk kukkus. Viskasin soku õlale ja jõudsin sellega laagrisse, kust salgavanema eest leidsin. Rõõm oli mõlemail suur. „Taigas tunned inimesest rõõmu,“ ütleb taigalaste vanasõna. Kohata paari kuu pärast, mis metsikus looduses mööda saadetud, haritud inimest, kuulata taigalase mitmesuguseid elamusi, andis vastastikku kõneainet keskööni. Maitsesime värsket sokupraadi ja võtsime tublid napud. Saime sõpradeks suure taiga hõlma all üksteist kuulates. Mitmeaastasel pärastisel ühestöötamisel ei suutnud meie head vahekorda rikkuda ükski arusaamatus.

(Järgneb.)

Haapsalu metskonna asjaajaja Matsbek metskonnas üleskasvatatud kitsetalle söötmas.

1931. a. tapeti Haapsalu metskonnas emakits salaküttide poolt, järele jäi kaks väikest lalle, mis metskonnas üles kasvatati. Üks tall suri hiljem, kuna teine lõbusasti üles kasvas ja metskonnas täiesti koduseks jäi, jalutades päeval ringi ja öösel magades seks ehitatud aias. Kitsale pandi nimeks „Riki“, mida ta hästi tundis. Hiljem saadeti kits edasi Kärda metskonda, kus ta vabadusse lasti.

Küsimused ja vastused.

Küsimus nr. 6. Olen üle kümne aasta teeninud metsnikuna Eesti vabariigi metsa-teenistuses, kus õiglase ja ausa teenistuse pärast metsaseaduste rikkujate poolt kuritahtlikult mõõdunud sügisel süüdati ja põlesid maani maha riigihooned (loomalaut, tall ja kaks küüni), kuhu oli paigutatud peagu kogu minu isiklik varandus üle saja viiekümne tuhande sendi väärtuses, mis tules hukkus. Süütamise fakt on juurdlusel selgunud ja kuritöö on kindlasti viidud täide mõne metsaseaduste rikkuja poolt, kes minu vastu kannab viha mõne trahvimaksmise pärast.

Oma väikesest palgast 5-hingelise perekonna juures ei suuda ma tekkinud õnnetuse puhul peatselt ära tasuda oma võlgagi, mida mul on üle kolmekümne tuhande sendi, kuna laenusamine, praeguse seisukorra juures, kujuneb võimatuks. Hobust, põllutööriistu ja igasugust seemnevilja, mis mul tules hukkus, ei suuda ma oma jõul muretseda, nii-et palgamaa jääb harimata ja seemendamata, mistõttu kitsikus ja häda aina suureneb.

Kahel korral olen metsaülevaade kaudu palvega pöördunud riigimetsade valitsuse poole toetuse saamise asjas, paludes viimasel korral asja kanda ette vabariigi valitsusele ja riigivanemale, sest tean juhtumise, kus varem metsavahi kaerarõugu põlemise kahju-tasu makseti välja riigivanema summadest.

Eesti metsateenijate keskjuhatusele on osakonna koosoleku otsuse põhjal juhatuse poolt toetuse küsimuse asjas esildatud palve, kuid sealt pole 4—5 kuu jooksul saadud mingisugust vastust.

Palun juhtnõore, kelle poole ma palvega pean pöörduma või missugused abinõud võtma tarvitusele, et pääseda välja tekkinud raskustest?

Kas on Eesti vabariigis mingisugune riiklik asutus, kes niisuguse raske seisukorra parandamiseks võimaldaks saada riiklikku pikaajalist laenu?

Kas tohin teenistuse seaduse järgi palvega pöörduda vabariigi valitsuse või riigivanema poole?

Vastus: Teil tuleks toetuse saamiseks esineda palvega haridus-sotsiaalministeeriumile. Palve esitada otsese ülemuse kaudu, kes tarbekorral tõendab palves ettetoodud fakte ja asjaolusid. Riigimaade ja -metsade valitsus ei saa teile toetust määrata, kuna põllutööministeeriumi eelarves selleks summasid ei ole ette

nähtud. Samuti ei saa seda teha vabariigi valitsus, või olgu siis, et teile toetust määraks härra riigivanem tema kasutuses olevaist summadest. See viimane võimalus tuleks seni jätta kõrvale, kui vähegi on väljavaateid küsimuse muul viisil lahendamiseks.

Küsimus nr. 7. Kui on metsnikul ja metsavahil kahe peale üks riigisaun tarvitada, ja saun asub metsniku palgamaal, kas siis kuulub saun ainult metsnikule ja metsavaht ainult siis võib sauna tarvitada, kui metsnik lubab, või on metsavahil õigus saunas enda pesemiseks samuti kui metsnikul?

Vastus: Kui saun on määratud ühiseks kasutamiseks, tuleb kaasteenijail omavahel leppida kokku. Ei ole see võimalik, tuleb pöörduda metsaülevaade poole, kes kindlaks määrab sauna kasutamise korra.

Küsimus nr. 8. Mul on kasutada endisest metsavahi kohast umbes üks kolmandik. Osa sellest kohast on metsade valitsuse korraldusel kasutada teisel metsavahil. Osa aga on põllutööministeeriumiga sõlmitud rendilepingu alusel ääremaana kasutada eraisikul.

Nüüd nõutakse minult kinnisvaramaksu kogu selle endise metsavahi koha eest.

Kas pean tasuma selle maksu? Või on mul võimalus sellest vabaneda? Kelle poole pean pöörduma sel juhtumil? Kas metsavaht üldse on kohustatud maksma kinnisvaramaksu?

Vastus: Metsavahid, kes kasutavad maad palgamaana tasuta, on vabad kinnisvaramaksu maksmisest, kuid on kohustatud täitma naturaalkohustused. Kui teilt nõutakse kinnisvaramaksu, siis esitage see nõudmine kohe kohalikule metsaülevaadele, kes küsimuse lahendab põllutööministri kantselei kaudu.

Küsimus nr. 9. 1) Kuidas arvutatakse teenitud aega puhkuse saamiseks, kas väljateenitud aja või kalendriaasta järgi?

2) Kas teenistusvanus võetakse arvesse puhkuse väljaarvutamiseks?

Selgituseks eelnevaile küsimustele tähendan juure, et teenistusvanus on 4 aasta ümber, kuid see on teenitud mitte järjest ühel kohal olles. Viimasele kohale asudes olin enne 3 kuud vaba ja sel kohal on järjest teenitud 8 kuud.

Vastus: 1) Puhkus arvutatakse väljateenitud aja, mitte kalendriaasta järgi.

2) Puhkuse väljaarvutamise aluseks võetakse ühel ja samal kohal vahetpidamata teenitud aeg.

Mitmesugused teated.

Muudatusi metsaametnike teenistuskäigu alal.

Sutlema revident-metsaülema aj. k.-t. Hendrik Martinson paigutatakse ümber oma palvel ja teenistuse huvides Otepää metstkonda I järgu metsaülemaks, arvates 1. maist 1932. a.

Otepää metsaülem Rudolf Nogur määratakse Sutlema revident-metsaülema ajut. k.-t., arvates 1. maist 1932 a.

Petseri metstkonda avatakse abimet-saülema koht, arvates 20. aprillist s. a., kuhu abimetsaülemaks ümber paigutatakse senine Kabala abimetsaülem Eduard Eslas.

Õisu metsnik Jaak Ilves vabastati teenistusest, arvates 15. märtsist 1932. a., pensionile mineku puhul.

Kabala metsnik Jaak Jaakson vabastati teenistusest oma palvel ja parandamatu haiguse pärast riigiteen. sead. § 39 p. 2-b alusel, arvates 1. aprillist 1932. a.

Kuno Kasuk, kes Voltveti metsakooli on lõpetanud, määrati Kabala metsniku ajutiseks kohustetäitjaks.

Sangaste metsnik Heinrich Gerike vabastati teenistusest oma palvel ja parandamatu haiguse pärast riigiteenist. seaduse § 39. p. 2-b alusel, arvates 1. aprillist 1932. a.

Antsla metsnik Eduard Pokk paigutatakse ümber oma palvel Sangaste metstkonda metsnikuks.

Evald Hint, kes Tartu ülikooli metsa- osakonna diplomiga on lõpetanud, määrati Antsla metstkonda metsniku ajuti- seks kohuste-täitjaks.

Karjalasma metsnik Otto Niine- mägi loetakse teenistusest vallanda- tuks metsaseaduse § 69. põhjal, arva- tes 6. aprillist s. a., millal tema omavo- liliselt, teadmata kuhu, ametist lahkus.

Kohtla metsnik Julius Rumm vabas- tatakse teenistusest metsaseaduse § 69. põhjal.

V. K.

E. M. T. Ühingu osakonda- dele ja härradele metsa- ülemaile.

I.

E. M. Ühingu XII üleriikliku kongressi poolt valitud keskjuhatus on endiselt keskjua- tuselt asjaajamise võtnud üle ja ühingu põhi- mõtete ja kongressi otsuste kohaselt alanud tegevust. Keskjuhatus loodab, et ühingu liik- med eesotsas osakondade juhatustega endiselt keskjuhatuses tööd huviga jälgivad, keskjuhatuses korraldusi täidavad ja ka ise avaldavad alga- tust, võttes sõna ja tõstes üles küsimusi „Eesti Metsa“ veergudel, sest keskjuhatuses tööd saab olla viljakas vaid siis, kui kogu metsateenijate pere sellele tööle aitab kaasa. Keskjuhatus on omavahel ametid jaotanud järgmiselt:

Esimees	—	hra Pipar
abiesimees	—	„ Sprenk
„	—	„ Välja
„ Sekretär	—	„ Volens
abi „	—	„ Salum
„	—	„ Uustal
Laerahoidja	—	„ Kahlberg

II.

Keskjuhatus asub seisukohal, et kontakti pidamiseks tuleb metsateenijail kasutada oma häälekandjat „Eesti Metsa“. Eelmine keskjua- tus on sõlminud „Eesti Metsa“ toimetusega kokkuleppe, mille põhjal E. M. Ühingu liikmed saavad „Eesti Metsa“ kr. 3.00 aastas, kui Ühingu liikmed „Eesti Metsa“ tellivad vähemalt 1000 eksemplaaris.

Et saada täpne ülevaade, kui palju on E. M. Ühingu liikmed „Eesti Metsa“ tellinud, palutakse keskjuhatusetele hiljemalt 1. maiks tea- tada, kui palju osakonna liikmeid on tellinud „Eesti Metsa“ ja mis ajaks. Arvestada kõik tellimised, ka üksiktellimised, postkontorite kaudu.

„Eesti Metsa“ toimetuse andmeil on metsateeni- najad seni tellinud „Eesti Metsa“ ainult umbes 850 eksemplaari ja sellegi hulgas pole kõik tellimised aastased. On metstkondi, kus terve osakond „Eesti Metsa“ lugejad, kuid on ka metstkondi, kus ei leidu ühtki „Eesti Metsa“ lugejat või leidub ainult mõni üksik. See sei- sukord peegeldab äärmist loidust, mis on valit- semas suure hulga metsateenijate keskel ja milles tulebki otsida põhjusi, miks metsateeni- jate (nii alam- kui ka kõrgemate teenijate) huvid on jäänud tähele panemata, kui teised teenistusala endile on saavutanud paremaid võimalusi nii teenijate teenistuses oleku ajaks kui ka lahkumisel pensionile. Kõik pole veel jäävalt kadunud. Tuleb püüda osaltki asja parandada uue pensioniseaduse ja uue metsan- dusega, millised valmimas. Tuleb püüda, et nende seadustega asetatakse metsateenijad ühi- selle aluseile teiste vastavate riigiteenijatega.

On viimne aeg hakata huvi tundma ennast puudutavate küsimuste vastu — pärast võib see olla juba hilja.

Metsateenijad! Kõik tellime oma häälekananja „Eesti Metsa“ ja astume selle kaudu tihedasse kontakti. Kel tellimise aeg on lõpmas, uuendagu tellimine, kel „Eesti Metsa“ tellimata — saatku otsekohe tellimine ära kogu aasta peale. Ei ole tähtis, et tellimise juures saadetakse ära kogu tellimisraha korraga, vaid raha on võimalik saata ka osade kaupa, nagu seda tellijail kergem tasuda. Tellida võib „Eesti Metsa“ ka postkontorite kaudu üksikult, kuid tellija teatagu sellest oma osakonnale, kes siis tellijate nimekirja saadab keskjuhatusele, mille põhjal „Eesti Metsa“ toimetuse hiljem, kui selgub, et E. M. T. Ühingu liikmed on „Eesti Metsa“ tellinud 1000 või enam eksemplaari, enam makstud summa maksab tagasi. Tellimisraha saata „Eesti Metsa“ posti jooksvale arvele nr. 155, arvates maha saatekulud.

Kui me ei suuda tõsta tellimist 1000-de eksemplaarini, oleme kaotanud ligi 1000 krooni.

Ärksamaid osakondi ja üksiktegelasi palutakse astuda kontakti naabermetskondadega ja püüda ka neis äratada huvi küsimuste vastu, mis puudutavad kogu metsateenijate peret.

Tervitustega.

E. M. T. Üh. keskjuhatuse.

„Eesti Metsa“ toimetuse ja talituse

kolis hiljuti ümber Põllutöökoja ruumidesse Pikk tä n. 40, Tallinn, telefon 464-26, millist muutust palume pidada silmas. Sama aadress ja telefon on edaspidi ka Eesti Metsaühingute Liidul. Tingitud on see Talumajandusnõuande Büroo tegevuse lõpmisest, kes seni kuukirjale lahkesti on annud ulualust. Kuna E. M. Liidu ja „Eesti Metsa“ toimetuse sekretär K. Kerberg on kinnitatud Põllutöökoja eritundjaks metsanduse alal, siis asub ta ja sellega ühes ka „Eesti Metsa“ büroo tulevikus Põllutöökoja ruumides.

Ilupuude seemneid

telliti E. M. Liidu kaudu 23 metskonnale ja metsaühingule, kokku 22 kg. Seemned on päralt jõudnud.

Metsaühingute peakoosolekuid.

Harju metsaühingu peakoosolek peetakse Tallinnas 21. aprillil kell 16.—

Järva metsaühingu — Paines 24. apr. kl. 10.—
Saaremaa metsaühingul — Kõljalas, 1. mail.

Eesti Metsaühingute Liidu nõukogu koosolek peeti 9. aprillil s. a. Tallinnas riigimetsatööstuse ruumides. Koos olid 8 nõukogu liiget, juhatuse liikmeid ja metsaühingute esimehi, kokku 21 osavõtjat. Vaadati läbi tegevuse ja kassa-aruanded, tegevuskava 1932. aastaks ja eelarve. Metsapäevade otsustati korraldada kogu maa-kuu kestes peamise sihiga koduühingute kaunistamiseks. Jaanipäeva ajal teostatakse õppereis Viiburi näitusele Soome metsanduse tundmaõppimiseks. Tegevuskavas soovitakse arendada eriti metsaühingute isetegevust ja konkreetsete ülesannete lahendamist, teostada metsanduslikku nõuannet ja anda juhte metsaharrastuse levitamisel. Ka jahinduse ja looduskaitsese teostamisele pööratakse tähelepanu.

Nõukogu kinnitas metsamärgi ja isearaliste toimekondade kodukorrad ja otsustas pidada soovitavaks liidu liikmeks võtta vastu ka neid põllumajanduslikke organisatsioone, kes oma tööga on näidanud üles liidu sihtide teostamist. Vanuse järgi langesid nõukogust välja härrad S. Kelder, O. Köster, A. Netze ja V. Vallner.

Kolm miljonit dollarit

on Julius Rosental kinkinud Chicago linnale Teaduse ja Tööstuse Muuseumi sisustamiseks, mis asutatakse endisesse Columbia ilmanäituse hoonetesse Chicagos. Muuseumis korraldatakse laialdane metsaosakond metsakasvatuse, metsanäituse ja teiste osakondadega 15.000 m² põrandapindalaga. Üksi metsapõlemiste küsimustele on pühendatud terve maja, kuna need Ameerikas on erilise tähtsusega.

Prof. O. Danieli raadiokõne

teemil „Kuidas koguda ja hoida puuseemneid“ on kolmapäeval, 27. aprillil s. a.

Metsapäevade korraldajatele.

Kuna käesoleval aastal männi- ja kuuseseemnete saak on olnud rahuldav ja metskondades ülejäägina en olemas suuremal arvul okaspuu taimi, siis palub E. M. Liidu büroo metsapäevade korraldajaid teatada büroole kõikidest seemnete ja taimede nõudmistest, milliseid kohapeal võimatu on rahuldada, et võimalik oleks teistest metskondadest soove täita.

Värskeid
lõhkeaineid
ja süütevahendeid

kännustikkude ülesharimiseks, mäetööstusele, kivimurdudele ja põllumajandusele müüb kohalikust laost odavate hindadega

A.-S. „LIGNOZA“,
KATOVICE (Ülem-Sileesias),

esindaja

D. LEBEDEV,

Tallinn, Imanta t. 4. Telef. 461-30.

Meie lõhkeained said Viljandi näitusel 1931. a. I auhinna — kuldauraha.

Soovikorral korraldab lõhkeasjanduse loenguid ja saadab instruktoreid välja.

Metsa- ja jahisõbrad,

tellige

„EESTI METS'A“

ainukest Eestis ilmuvat piltidega illustreeritud metsa- ja jahinduse kuukirja.

Iga metsamees ja jahisõber peaks „EESTI METS'A“ lugeja olema.

Kuukiri algas 1932. a. oma 12. aastakäiku laiendatud toimetuse koosseisuga ja on meie kõigi metsanduslike organisatsioonide häälekandja.

Käsitab metsamajanduslikke päevaküsimusi, uuringuid, talumetsandust.

Jahindusosakonna koostamise eest hoolitseb eriline jahindustoimkond.

Looduskaitse leiab pidevat käsitlemist.

Kirjanduslik ringvaade uusimaist teostest.

Metsamaterjalide hindade ja puuturu alaline ülevaade.

Kutsealalsed teated metsaametnikele.

1932. a. ilmub „Eesti Mets“ senises kaustas ja heal paberil ning maksab aastas 4 kr. ja poolaastas 2 krooni.

Tellimisi võtavad vastu kõik metskondade kantseleid, kõik vabariigi postiasutused talituse hinnaga.

Kuukirja toimetuse ja talituse aadress:

Tallinn, postkast 97.

Posti jooksev arve Nr. 155.